

EPERJESI LAPOK

(FELVIDÉKI SZEMLE)

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., félévre 5 kor.,
negyedévre 2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 20 fill.
Hirdetési díj: Háromhásos petsor egyszeri hirdetése 15 fill. Többszörös hirde-
tetést jutajósaabb. Nyilntér: minden sor 20 fill.

Az Eperjesi Széchenyi-kör
s az Eperjesi Kereskedők és Keresk.-ifjak Egyletének
hivatalos közlönye.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Eperjesen, Pó-utca 59. szám, Kösch Árpád könyvnyomtató-intézet.
Ide intézendők minden a lap szellemi részét illető közlemények
valamint a hirdetési díjak is.

Tompa Mihályról.

Megnyitó-beszéd az Eperjesi Széchenyi-kör
Tompa-ünnepélyén.

Írta és előadta: dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t., a Kör védnöke.

Tisztelt Ünneplő Közönség!

Eperjest minden időben szeretették a műzsák. A körülötte összehalmozódó természeti jelenségek változatos szépsége, homályos ösidőkben elvesző múltja, regényes mondák alakjaival népes környéke ide vonzották mindig az elmélyedni szerető elpnt, a szárnyalni szerető képzeletet. A műzsák szolgálata a tudomány művelése s a tanítás terén már négy évszázad előtt vette itt kezdetét; iskoláért, szellemi javakért nehéz küzdelmek folytak itt és vér festette Eperjes pinzát; a múlt században e város iskoláiból oly férfiak kerültek ki, a kik vezető szerepet vittek szellemi életünkben s mikor visszahódított nyelvünk művelésével együtt nemzeti költészetünk hatalmas lendületet kezdett venni s első visszhangját keltette ott is, a hol addig nem magyar szó volt az uralkodó, a jó szerencse egyszerre három költőt hozott városunkba, hogy itt időzésüknek, barátságuknak, mely őket összehozta s e hely vonzó bájai iránti csodálatuknak örökbecsű emléket hagyják nekünk hátra; oly emléket, mely táplálója volt és táplálója lesz itt mindig a hazai költészet lelkes szeretetének.

A három költő találkozását városunkban hármuk közül annak köszönhetjük, a kinek a hírnévből legkevesebb jutott: Kerényi, eredetileg Christmann Frigyes eperjesi származású fiatal poétának (írói nevén Vidor Emil), a kit költőtársai jobban becsültek meg, mint az egykorú kritika és az utána jövő kor. Gyöngéd költői lelkét nemcsak a csapongó szerelem tudta hullámzásba hozni, átérezte az a nemzet fájdalmait, örömeit és rajongását is; ámde oly korban, a mely legnagyobb lantosaink dalát hallhatta, azok ajkán csüngött, oly nyelven, a mely nem volt gyermek-

korának nyelve, Kerényit költői működése nem emelhetette az első sorába. Ez a tapasztalás is hozzájárult azokhoz a csalódásokhoz, melyek a boldogtalant más világrészbe s végül a tébolyba kergették; Eperjesnek azok a szépei, kikről az ő dalai zengtek, ma már aligha vannak az élők sorában, de a félreismert dalnok emléket kegyeletesen őrsi és igyekezett megörökíteni Körünk.

Öszinte barátság vonzotta Kerényihez Petőfit s kétségkívül ez a barátság volt útmutatója Eperjesre. A hatalmas üstökös, mely a nagy nemzeti küzdelem lángborult egén végigfutott, első, még nyájas sugarainak egyikét erre a városra lövelte. A város közönsége, különösen a fiatalság lelkesedéssel fogadta a költőt, kinek ifjú homlokát akkor még az első babér övezte. De Petőfi is megszerette Eperjest, a hol, saját vallomása szerint, «boldog órákat töltött», a hol «első pillanatban otthon volt», a melyet «életteljes fiatal menyecské»-vel hasonlított össze s melynek vidéke a tavasz első bájában mély benyomást tett lelkére s a gyönyör hangjain szólaltatta meg lantját.

Az 1845 tavaszán történt baráti találkozás harmadik részese Tompa Mihály volt. Ő, a szegény theológus és házi nevelő, ki 1844 nyarán a bártfai fürdőben keresett üdülést gyöngyölő egészségére, ugyanazon év őszén került tanítványaival, a Péchy Tamás fiaival Eperjesre s miután már előbb levelezésben állott Petőfivel és itt összebarátkozott Kerényivel, mint már akkor ismert költő, méltán csatlakozott ahhoz az összejövetelhez, melyről Petőfi azt írta, hogy fölötte «fenn az égben, örömkönyveket sir Csokonai», s melyet ő maga, Tompa, később «Barátaim emléke» című költeményében a rajongó visszaemlékezés hangján énekelt meg.

Hogy Tompa eperjesi és sárosmegyei időzése költőileg termékeny volt, azt sok helyi vonatkozású költeménye is igazolja; a vidékbeli népregéknek majdnem valamennyijével találkozunk művei között: meg-

énekelte a szinyelipóczi «köasszony»-t, a Péchújfalui melletti «oltárkövet», «Eperjes» cím alatt a Vak Béla mondáját s a borkúti forrás földfedését; a Poprád-parti «Hegyeskő» történetét; «András polgár» című kis humoros költői elbeszélése is Eperjesen játszik a Bocskay idejében. De legjelesebb itt írt költeménye, melyre a három barátnak egy költői versenye szolgáltatta az alkalmat és a tárgyat: «Az erdei lak»-ról szóló, egy a maga nemében páratlanul álló természetfestés, melylyel bebizonyította Tompa, hogy fantáziájának varázslámpája a legszerényebb zugban a költőiségnek egész világát tudja életre kelteni.

Néhai érdemes, veterán tagtársunk s a három költőnek már szintén utánuk költözött közös kedves barátja, Irányi István elbeszélte nekünk, hogy bukkantak rá sétaközben a Szent-László-hegy oldalában arra a rejtett erdei házikóra, a mely a versenyhez az eszmét adta, mikép határozták el nyomban, hogy versenyre fognak kelni, s hogyan ítélte oda ő, Irányi, mint fölkért pályabíró a pálmát a költői feladat legjobb megoldójának: Tompának. Maga a költő már említett későbbi megemlékezésében, az erdei lakról mint «elpusztult»-ról, tehát mint tényleg létezettről beszél, de műveihöz írt egyik jegyzetében mégis tagadásba vonja, mintha az a házikó és az a hely, úgy, a mint leírta, valóban létezett volna. Bármint legyen, kétségtelen, hogy ez a gyönyörű költemény itt keletkezett, itteni benyomások és hangulatok születtek, melyek egyszerre termékenyítették meg három költő teremtő képzeletét, kik közül kettőt nemzeti Helikonunk legfényesebb alakjai közé számítunk.

Ez a vonatkozás mindig bizonyos intím jeleget vegyít a megemlékezésbe, melylyel Körünk s e város és vidék művelt közönsége ama költőket ünnepli. Három év előtt a Petőfi föltételezhető halálának félévszázados évfordulója alkalmat nyújtott, hogy legnagyobb lyrikusunk emlékének mutassuk be kegyeletünk, lelkesedésünk áldozatát. Ez az év a Tompa

AZ «EPERJESI LAPOK» TÁRCZÁJA.

Tompa Mihály emlékezete.*

Írta: Csengey Gusztáv.

Hull, hull a lomb már, búcsusik szivemtől
Levél, virág a nyárnak alkonyán;
De a mi lányan vissza-visszaszendül,
Még itt maradt egy drva csalogány.
Félszéken, szivemben, hogy dalolni vágyott,
Elmult nyaramba hívja lelkemet...
Ki úgy szeretted a gyöngéd virágot:
Vén Simeon, te ihless engemet!

Támadj fel újra! végig hadd kísérem
A szenvedések mártír-életét,
Óh mint tudott az elmerülni mélyen,
Hol rejti titkát a tenger-fenek!
A fájtó szív, mint a kagyló csodája,
Sebétől termi drágagyöngyét;
Ragyogva tört meg rajt' szemünk sugára,
És szent gyönyörrel szivünk megtelik.

Jer, hadd kísérem földi vándor-útd,
Merengve bolygó ifjuságodat!
Egy-egy borongó nap ha rajta bűt ad,
Fénynyel derül rá hajnaláradat.

* Az Eperjesi Széchenyi-kör október 5-iki Tompa-ünnepén szavalta: Mittelmann Árpád.

Üdén ragyog fel szép lelked világa,
Mélásva gyöngéd róssalevelen,
Mosolygva lendül a szív könnyű vágya
Feléd, barátság s ifjú szerelem!

A szerelemnek vágya a jövőndő,
És szívű színes tarka álmaid;
Téged nagyobbra hitt az égi nemtő,
Emelni kesztek megnőtt szárnyaid.
Fölvitt az ihlet, majd lessdült a mélybe,
Jóismerés lett erdő, völgy, orom.
Lelked a multak titkait kíserte,
S tündér-regéket suttogott a rom.

Zengett szeliden a mondák csodája,
Egész valód, úgy elmerült belé...
Dörgő vihar less a visszhang reája,
Szemed bámulva néz a végs felé.
Ah hova lett a szép tündéri álom,
Mit a regékből szőtt a képzelet?...
Zord vérvívó had robog át a tájon,
Tüsláng csap össze a hátsak felett.

Nem képseléd már: láttad a csodákat,
Láttán a szív, az agy megdermedett;
Hol rá kilencs nép böcsült réme vágat:
Haláltusáját hívja nemseted.
Tüslív útján bűg a földi mennykő,
Villámlik, dörg a szörnyű viadal...
Multjába szűl a bájos rege-nemtő,
S a költő ajkán megfagyott a dal...

Csend lett. Csupán a lánc csörög. A sóhaj
Elhal a rabnép sápadt ajakán...
De halod? — óh most kél a bistató dal!...
Ki zengi?... tén a berki csalogány?...
Ah az a Phoenix... fiainak zeng ő,
A kik riadtan menekültenek.
Bár «legyen a dal fájdalmas merengő»,
A hú fiak csak énekeljenek.

És zeng a Phoenix: zeng próféta lelked,
S új élet kél a sírdombok felett.
Ki a halottat új életre kelted,
A te csodád a hasaszeretet.
Kit elnémított a csaták viharja,
Prófétávd a honfi-bú avat.
Széthinti magvát a kopár avarra,
S termést az új nyár szászesreknek ad.

Óh csak te nem tudsz új életre kelni!
Ki népet gyújtasz, szived megtörött;
Dalod egy sírről nem tud fölemelni,
Mely ott magaslik kis fiad fölött.
Kettőben ér a szörnyű sors csapása,
A lelki bű s a testi szenvedés;
Kínsó betegség lassú hervadása
Sorvaszt; de lelked most is égre néz.

Tested beteg, de lelked égbe szárnyal
És szent imákat suttog ajakad;
A reeskető kéz int az olajdaggal,
S a hit szavával eg felé ragad.

FERENCZ JÓZSEF-KESERŰVÍZ

az egyedül elismert kel-
lemes ízű természetes
hashajtószer.

Jelen számunkhoz két iv melléklet van csatolva.

éve; nem idő fordulása teszi azzá; azzá lett, mert ez év tavaszán állított a harmincznégy év előtt elhunyt költőnek emléksobrot szülőmegyéje, és mert az ünnepe, melyet ebből az alkalomból az irodalmi körök lelkes részvételével ültek meg s a melyen Körünk is képviselve volt, magyar közönségünk lelkeiben hathatósan idézte föl a «Virágregék» költője iránt mindenkor érzett, de gyorsan élő korunk változó benyomásai alatt öntudatra csak ritkán ébredő csodálatot és szeretetet.

Petőfi, egy időben Arany-, Petőfi-, Tompa-triumvirátusról álmodozott, barátságban és munkában egyesíteni akarván a három, körülbelül egykorú s gyorsan hírnévre szert tett fiatal költőt; ez a triumvirátus, mint pályatársak szövetsége, soha létre nem jött; a sors hamar szétválasztotta őket s azt, kitől az eszme eredt, vitte legkorábban sírba; de élethosszuk, pályájuk, költői lelkületük különbözősége dacára ők hárman mégis egy csillagzattá lettek a magyarok szemében, hatásuk találkozott és egyesült is az újabbkori magyar költészet fejlődésében.

Petőfi és Arany tündöklőbb fényben állanak előttünk; őket nem tudta és nem tudja elhomályosítani egy percze sem az idő múlása; Tompától jobban eltávolodtunk, de koronkint visszatérve hozzá, érezzük változatlan hatását és érezzük, hogy költészetében oly erő van, mely a jövő nemzedékek kedélyének húrjait is rezgésbe fogja hozni. «Múzsája nem tudott viharadár lenni, mint a Petőfié», írja róla barátja, Lévy József, nem adatott meg neki, hogy egy nagy nemzeti küzdelem lángoló szenvedélyeinek legyen hirdetője, sem hogy költészetében a magyar faj legsajátabb érzelmvilágát megragadó erővel tárja fel; ez Petőfinak jutott osztályrészül. Nélkülözött az utólrétegetlen művészetet a népyelvnek költői nyelvvé felavatásában, a mely az Arany költészetének érdeme, nem is volt otthonos azon az egész téren, melyet az Arany géniusza magának meghódított s melyen ő túlélve társait, még a legújabb nemzedéknek is élő tanítómesterévé lett. A Tompa jelentősége, munkásságának becse mélyében rejlik, nem oly szembeszökő, de nem kevésbé rokonszenves és maradandó.

Neki különös hivatása volt, hogy a nemzet kedvelt költőjévé legyen abban az időben, a mikor közélet nem volt, a gondolat szabadsága el volt fojtva, a nemzet megfosztva nemcsak reményeitől, de még emlékeitől is, mert a közelmúlt képei föllázították, a távolabbinak emlékei ellentétökkel csak fájdalomra hangolták kedélyét. Nem maradt számára egyéb, mint a magánélet örömei és bajai, a szerelem és barátság, a családi élet, a falusi visszavonultság és a természet kifogyhatatlan bájai; s éppen ezeket tudta Tompa oly meleg, mély érzélemmel megénekelni, mint senki más, miközben csak néha zokogott fel dalaiban legalább példázatban, legalább képbeszédben, célzásban az a honfűi fájdalom, mely mindenkinek keble mélyében

égett s mely az ő költészetének ábrándosan borongó, mélabús alaphangjával oly jól illett össze. «Ekkor — az ötvenes években, írja Szász Károly, — ekkor zendült meg Tompa lantján a legerősebb ideg, mely jobb napokban hallgatott, eltéve, föntartva e gyászos korszakra, hogy legigazabb kifejezője s legjobb vigasza legyen az időnek».

Tompa nem volt politikus költő, sőt valójában gyűlölte a politikát, «a kor ocsmányi férgét», «e hig levet», mint «egy levél feletti elmélkedés»-ében mondja, bosszantotta, hogy minden körbe, minden eszmecserébe betolakodik, minden egyébtől elvonja a figyelmet. De azért elméje és szíve nyitva volt a nép bajai, a nemzet vágyai, a kor szükségletei számára. Már a negyvenes években a karácsonykor fölzendülő ének szavai is: «legyen szabadság a raboknak!» az «árva nép»-et juttatják eszébe s később, mikor a nemzet leverve gyászolt, a természet változó képei, a gólya költözése fölötti elmélkedései, elbujdosott barátjához intézett levele, kis fiához születésekor mondott áldó intelmei mind, mind a nemzet nagy szenvedései fölötti panaszhanggal telnek meg; mindegyikben «halvány arcú hazája», «oldott kéveként széthulló nemzete» jelenik meg előtte, a haldokló «hős oroszán», mely fölött «ronda varjak tartanak gyalázatos tort», a «kedves, jó anya, ki fölnevelt» s kit «nehéz óráiban elhagytak rossz gyermekei».

Költői eszmekörének szélessége s a töle művelt műfajok sokfélesége tekintetében Tompa ha nem is éri utól Vörösmartyt, Aranyt, akárhány költőnket túlhaladja. Vannak igen népszerűvé vált népdalai, szerelmi tárgyú költeményeiben olykor nemcsak ábrándozás, de szilaj életkedv és szenvedély is nyilatkozik; e mellett vallásos dalai, imái telve vannak az őszinte keresztényi önmegadás és az Istenhez emelkedés tiszta érzelmeivel, satyrái, melyekkel gyakran saját sorát gúnyolja ki, élénkek, sziporkázók, románca, balladái, regéi a legjobbak közt is megállják helyüket, nagy számuk ellenére nem teszik a hevenyészés benyomását, sőt némelyikök gazdag költői szépségekben.

De a mi a Tompa költészetének leggyényibb értékét és egyúttal legellenállhatatlanabb varázsát adja meg, az az ő természetszeretete és költői tehetségének az a csodás életosztó ereje, a melylyel ő meg-eleveníteni, megérteni, megszólaltatni tudja a patakok, a virágok, a fát, hegyet és a mezőt, a melylyel ő személyes, mondhatni emberi érzelmeket és gondolatokat, örömeiket és szenvedéseket tud kelteni a szerves és szervetlen természet jelenségeiben, igazi érdeklődést, rokon- vagy ellenszenvet, sajnálatot vagy részvevő örömet ébresztve bennünk is azok iránt, mert műveit olvasva, bennünkben is megszáll az a közösség és együttérzés, mely az ő lelkét a természettel összelvasztotta.

Ez a varázsló természetszeretete legszebb költői diadalait űli a «Virágregék»-ben, melyek révén közönségünk legjobban ismeri és szereti Tompát, melyek

némelyikében kedves s mély symbolika, játszi képzelet és élénk természetfestés, behizelgő hangulatokkal s tündérdalszerű, zenei hangzású nyelvezettel egyesül. Ő maga virágregéi élére tűzte költői önvallomását, az «Előhang»-ot, a mely rajongó dicsőhymnus a természetre s különösen az ő kedves virágaira. Ezek iránti szeretetét s rokonérmelmét a költő elárulja azzal is, hogy oly költeményeit, melyek nem virágokról szólnak, de valamely virágban személyesíthető érzelmre vonatkoznak, vagy hatásukban, hangulatukban arra emlékeztetnek, virágnevekkel ruhazza fel. Idylli falusi életét ecsetelő dalainak majdnem mindegyike tartalmaz valami gyöngéd nyájasságot virágai iránt; Pogány Karolinához Bejéről intézett költői levelében is leírja, hogy ápolja virágait «S haláltól mert megönmög nem lehet, virágregékbe dallom éltöket». De nemcsak virágos-kertjének, a falusi életnek általán rajongó híve és utólrétegetlen festője Tompa; a «Falusi órák», «Tornáczomon», «Fiam születésekor», «Nyári estén», «Falusi kép», «Tavaszzal», «Ki a szabadba» című költeményei mind a csöndes falu, a szántóvetői foglalkozás, a házi tűzhely, az év változó szakáiban megnyilatkozó természet szeretetét lehelik, dicséretét zengik. Az évszakok közül kedélye borongó hangulatához legjobban illik az ősz; eleven színekkel festi a tavasz pompáját is, a nyár hevét, a zivatart, a sivar telet, de az őszi csöndes hervadás melancholiája leginkább ragadja meg s szíve legbensőbb húrjait hozza rezgésbe; utolsó verseiben is azt mondja az ősznek: «én hí lovagod, dalnokod valék!»

Az emberen kívüli természetnek ez a rajongó szeretete Tompánál nemcsak természeti hajlam szüleménye, de keserű, fájdalmas élettapasztalatok következménye is. Az emberektől menekült a természethez. A természet a szív első tápláléka, — emberek közt nincs üdv, nincs boldogság, — ezt írja Szemere Miklósnak; «Jártam — úgymond — a zajos világot, Ösmerem jól csábjait, S a természet lőn barátom, Itt nyugodtam meg, csak itt...!» A «Temetői hangok»-ban menydörgő ítéletet mond az élet hazugságaira, az emberek nyomorúságára; a világ rosszasságának kiméletlen kárhóztatását tartalmazza «A hangyákhoz» címzett költeménye, úgyszintén a «Tanács» s a «Tapsztalás» is; még a kancsó felett is arról elmélkedik, hogy az élet hogy megcsalta bizalmát, egyszer följajdul: «Ah az élet engem szörnyen elvadított!» s kis fiának azt kívánja: «Ne lakjék kebledben az a hideg féreg, A melyet én hordok, a melyet én érzek»...

A Tompa pessimismusának — ha ugyan annak nevezhetjük — s koronkint fellobbanó világgyűlöletének megítélésénél nem szabad megfeledkezniünk róla, hogy vele igazán mostohául bánt az élet. A létért való küzdelem nála úgyszólván a gyermekszoba küszöbénél kezdődött; folytonos nélkülözések, olykor szolgai munka, a jövő teljes bizonytalansága fölötti

*Van hangja hát a hitnek, szeretetnek,
Oh csak te nem szöles, enyhítő remény?...
De ime hangja sendül énekednek
A roskadt élet fájó estelén.*

*Nagy idő készül. Hajnallik határa,
De im' nyugatról kél az égi nap,
Sugárösönjét hinti e hasádra...
Lehull a békó... feladóját a rab...
Bistatva int a győzők fejedelmé;
S a szabadadghos új remény veset;
Hogy nagy lelkéhez népét fölemelje,
A lesújtottnak maga nyújt kezet.*

*A nagy próféta kertje hús ölében
Virági köst rég elvonulva él.
Csukott könyv már a mult beteg sívében,
Lesi: az illat titka mit regél.
E kis világból szép dalok szövődnek,
Csak ebben él már, várni nincs mire...
Egyeserre a nagy forrongó időknék
Beteg sívéhez eljutott híre.*

*Nész: fölmagaslik... látomása támad:
A régi essent föld templomában áll.
Ott látja szentjét Júda városának,
As ott a boldog messiására vár.
Vén Simeonban ismer önmagára,
Körülte szong a szoltárok kara...
Szent ihletével onnan néz honra,
Es ime sendül, megsendül dala.*

*Oh az a dal... a titkos búszke drom...
Vén Simeon te, én is láttalak,
Hies én is, én is nagy csodádat várom!...
Dalolj, dalolj csak — és én didalok.*

*Érzem, hogy érint lelked égi szárnyai...
Zengjed reményünk', óh vén Simeon!...
Less, less a földnek még egyszer csodája,
S megváltva boldog, boldog less e hon!*

Magyar Remekírók.

— A magyar irodalom főművei. —

Második sorozat: Arany János munkái, II. köt.; — Vörösmarty Mihály munkái, II. köt.; — Szilágyi Ede színművei, I. köt.; — Reviczky Gyula összes költeményei; — Kossuth Lajos válogatott munkái. — Összesen öt kötet; kiadja a Franklin-Társulat, Budapest, 1902.

A Magyar Remekírók ötvenöt nagy kötetet tervezett kiadásából most adta közre a Franklin-Társulat a második öt kötetet. Épül tehát a magyar irodalom kincse-háza: — ez az öt új téglát közel kétezer lappal gazdagította a magyar nemzeti szellem féltékenyen őrzött leveles-ládáját. Tíz kötet van immár együtt* a magyar embernek emez evangéliomából: — s ezek a könyvek nem a tegnap gyönyörűségének a múzeuma, hanem az örök jelen gyönyörűségének virágos-kertje. Nem kegyeletes emlékezés a remekírók kultusza, hanem forrása, ereje, buzdítója, vigasztalója és ösztökélője a magyar nemzeti érzésnek.

Minden nemzetnek legmaradandóbb kincse az irodalom: — szobrok és képek, monumentális építkezések nyomtalanul tűnnek el az idők végtelen során; népek és birodalmak elenyésznek, virágzó városok rombadőnek, termékeny vidékekből pusztaság, sivatagokból

* Az első sorozat, szintén öt kötettel, a folyó év márczius havában jelent meg s a tartalma ez volt: Arany János munkái, I. köt.; — Tompa Mihály munkái, I. köt.; — Vörösmarty Mihály munkái, I. köt.; — Csiky Gergely válogatott színművei; — Garay János válogatott költeményei. — Kiadja a Franklin-Társulat, Budapest, 1902.

ismét virágos-kertek lesznek: — egy szóval minden változik és mulandó, csak a szellem és a géniusz alkotásai ének örökké. Tróját hétöles földréteg borítja, de Homérosz Iliaszát minden művelt ember ismeri.

Nekünk, magyaroknak azonban kétszeresen becses a mi nemzeti irodalmunk. Talán egész Európában sincs ország, melyben a nemzet szellemi és politikai életének lüktetése oly szoros kapcsolatban állt volna az irodalom nyilatkozásaival, mint Magyarországon. Nálunk az irodalom valóban tükörképe volt mindenkori a nemzeti életnek: — s a ki rajta tartotta kezét a magyar irodalom úterén, tisztán érezhette mindenkori a nemzet szívének dobbanásait is. Innen van, hogy politikai történetünk kimagasló alakjai közül többen költők is voltak egyszermind: — s viszont, nemzeti életünk fejlődésének egyes korszakaiban szónokaink és államférfiaink szólaltatták meg a nemzeti géniuszt a maga igaz mivoltában. Az ő munkáik tehát éppen oly becses szellemi örökségünk, mint hivatásos íróink hagyományai: — és Pázmány Péter, Zrinyi Miklós, Kossuth Lajos, Széchenyi István, Deák Ferencz írásai legalább is oly becsesek nekünk, mint Arany, Vörösmarty, Petőfi és Tompa költészete — bár amazok a cselekvés, az utóbbiak pedig az irodalom terén szereztek érdemeiket.

Így tehát a Franklin-Társulat nemcsak az általános szellemi érdeknek, hanem a szorosabban vett hazafias érdeknek is roppant szolgálatot tett, midőn a Magyar Remekírók egyöntetű vállalatának ötvenöt kötetébe fölvette és méltó kiadásban közkinccsá teszi a magyar nemzeti géniusz elsőrangú kifejezőit, a költészet és műproza legjelesebb képviselőit.

E nagyszerű nemzeti ajándék szinte fordulópont kulturánk történetében. Jelenti a közízlés tisztulását, a nemesebb ideák fölszínre jutását, a komoly nemzeti

aggod magát költő nyome énekel teljese ládot meket láta; kínos doklás koráb

Tomp szetéb esés, s világn élet ár nek k len el elvetet sívárszák; é az emta tagadó és a lyekeho nyilatdásba hirdeté ösvény nyúgn lánczó mit fé vert l nem a fellobl s neje hatóbl csak t

Ép hivatás Ezt al hogy a gasra, mért «magá mára mély a a szerz avat, dalát l függjö ha a e hogy egy a kem,

tőrekv nélkül dődhe önzés, gés kó vállalal A terhe jelen

Mo sorozat san ki a mag — mi — ráad eset, h Magye elfogyt piacra

E vállalal az irod hogy a mozga ellen, nak n zeti h sietett fejedel nek az

Mo és pró szellen Legsze

aggodalmak s gyakori betegeskedés közt küzdte föl magát odáig, hogy — mikor már országszerte ismert költő volt, — mint szerény falusi pap, eleinte egy nyomorult viskóban, melyet demokritosi humorral énekelt meg, legalább megeléjét biztosítva lássa s teljesedhessék lelke legforróbb vágya, az, hogy családot alapíthasson. És mikor ezt a célját elérte, gyermekeit zsenge korukban egymás után sírba dőlni látta; végre őt magát is, a java korában levő férfit kínos kórság lepte meg, mely éveken át tartott haloklás mártírimumán keresztül vitte őt ötvenegy éves korában a megváltó halál karjaiba.

És mindezek dacára el kell ismernünk, hogy Tompa lelkiületén úgy, a mint annak tükrét költészetében hátrahagyta, sohasem vett erőt a kétségbeesés, s hogy az ő pessimismusa távol áll attól a sivár világnézettől, mely a költészet feladatát is csak az élet árnyoldalainak, az emberi lélek sötét mélységeinek kiméltelen föltárásában, minden ideálunk kegyetlen elablásában keresi. Ő nem kéjeleg az emberek elvetemültségének esetelésében, az élet vigasztalan sivárságának feltüntetésében, mint a modern pessimisták; ő szíve vérével írta azokat a sorokat, melyekben az emberekhez való bizalmat s az életben való örömet megtagadni volt kénytelen. Két dolgot azonban nem tagadott meg soha: hitét és költői hivatását, a «bibliát és a lantot»; e két szent barátot, melyek hozzá s melyekhez ő mindvégig hí maradt. Sem költői megnyilatkozásai, sem élete nem hozták soha ellenmondásba azzal, a mit, mint lelkes, egy emberöltőn át hirdetett híveinek; hitének fénye bevilágított élet-ösvényének leggyötrelmesebb mélyeibe, s ha néha nyűgnek érezte is a kötelékeket, melyek e földhöz láncolták, fel is sóhajtott, hogy «Boldog, kinek nincs mit félni! Boldog, a kit senki sem szeret!», ha levert lelke érezte is azt a sötét vágyat: «Nem élni nem élni!», neki is «kigyúlt az a csillag, melynek fellobbanó fénye» arra intette: «Remélni! remélni!»; s nevéhez intézett utolsó verseiben, melyeknél meghatóbbakat alig írt, őt is azzal bátorítja: «Fölfelé, csak fölfelé!»

Ép oly törhetlenül élt benne költői magasztos hivatásának tudata és az e hivatásért való lelkesedés. Ezt akarja örökölni kis fiának, mikor még hiszi, hogy az túléli őt; mert csak a költő nem vágyik magásra, «nincs irigykedésre oka», nem kell neki «ki-mért kegy és magas mosoly», csak az nem szokta «magát eladni»; «vándorbotját a szirtre sújtván, szá-mára hűs forrást fakaszt», szavára «felépül a rom, mély sírjából a mult kilép, fölkél a holt...», «beszél a szent, dicső természet», ő érti a virág s szellő szavát, ő az «Úr égő csipkebokra». És ha élte hattyúdaltát lezengi, akkor is «dal lesz enyészete», árva lantja függjön felette s az éneket az szenderítse el! Mert ha a dalisten végzeteképen ki is mondta a lantra, hogy «boldogság nem lesz vele!» a költőnek csak egy a vágya, esdeklése: «Óh hagyd a fájdalmat nekem, Csak hagyd meg a lantot vele!»

törekvés hajnalait; mert ezek nélkül az előföltételek nélkül ez a monumentális vállalat soha el nem kezdődhetett volna. Elgondolni is megdöbbenő, hogy az önzés, ridegség, politikai torzsalkodás és közéleti szédél-gés közelmúlt esztendeiben mi történt volna e nagy vállalattal, ha véletlenül akkor lép a közönség elé!?

A tervezett ötvenöt kötetből talán az első öt kötet se jelenhetett volna meg, pártolás hiányában. Míg most... Most pedig egymásután következnek az ötkötetes sorozatok, melyekből a betűk némaságában is hangosan kiáltoz felénk mindaz, a nitről ezeréves multjában a magyar ész és szív álmodott, lelkesedett és dalolt: — mindaz, a mi jövődj fejlődésének forrása és alapja. S ráadásul megtörtént az a Magyarországon páratlan eset, hogy a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő *Magyar Remekírók* első sorozatának összeszép éldányai elfogytak, még mielőtt a második sorozat a könyvpiacra került volna.

E páratlan anyagi sikerrel kapcsolatos a nagy vállalat erkölcsi sikere is. A nemzet megérezte, hogy az irodalom több nemes szórakozásnál: — megérezte, hogy az irodalom a nemzet élete, minden törekvéseink mozgató rugója, de védelmezője is minden törekvés ellen, mely integritására tör. Megérezte ez a politikusan nevezett nép, hogy remekírói voltaképpen nemzeti hősök, vezérei a munkában; — s megérezvén ezt, sietett benépesíteni házáat nemzeti irodalmunk költőfejedelmével, hogy a mi nagy lantosainkon is bétel-nek az Írás szava: — a próféták hivatása örökkön való.

Mert a magyar remekírók valóban prófétái voltak és prófétái a nemzetnek mostan is. A magyar nemzeti szellem az irodalomban emelkedett legmagasabbra. Legszebb virága, legéleterősebb hajtása mindenkor a

Tompa iránt igazságtalan volt a sors és sokkal maradt adósa az élet. Ez az adósság az utókorra szállt, a költő emlékével szemben tartozik azt leróni. Ő azt énekelte egyszer magáról: «Beültetik virággal hantomat... azután elfelejtetnek!» Virágokban ne szűkölködjék soha sírja, emlékezetét pedig őrizze ne csak szobra, de műveinek s bennük megnyilatkozott nemes, tiszta költői lelkének nemzete szívéből soha ki nem vesző szeretete és csodálata!

Az Eperjesi Széchenyi-kör Tompa-ünnepé.

Ha valaki, évek multán, az Eperjesi Széchenyi-kör történetének lapjait fogja forgatni, ezek egyikén egy dátumot fog találni, a mely valóban arany-betűkkel van abba felírva — s ez a dátum: 1902. október 5-ike.

A Tompa-ünnep napja!

Ennek a dátumnak a betűit örökké megmaradó, rozsdát soha se ismerő arannyal aranyozta meg az a forró lelkesedés, a melylyel közönségünk ezen az ünnepen résztvett, — az a meleg szeretet, a melylyel ezt az ünnepet az arra hivatottak megrendezték, — az a lángoló hazaszeretet, a mely az ünnepre ideérkezett kiváló vendégeink lelkéből sugárzott felénk, és az az elvitázhatatlanul teljes siker, a mely a Széchenyi-körnek ezt az újabb vállalkozását, mindnyájunk legigazabb öröme, kísérte.

Mert ez a siker teljes volt! Megkapóan, ellentmondást nem tűrően teljes! Bűszkén gondolhatunk erre a sikerre valamennyien! Hiszen a mi szerett Széchenyi-körünk valamennyiünké! Az a siker, a melyet ez a drága egyesületünk arat; szintén kell, hogy mindnyájunké legyen!

Illesse tehát a legteljesebb elismerés mindazokat a kik ennek a lelkes és lelket-emelő ünnepélynek rendezői voltak! Mert ezek Körünknek, közönségünknek, városunknak és vármegyénknek — szóval: mindnyájunknak igaz diadalt, igaz dicsőséget szereztek!

Szóljunk azonban az ünnepély lefolyásáról részletesen!

A vendégek érkezése.

Október hó 4-ikén az esti vonattal érkezett — Berzeviczéről — városunkba a Széchenyi kör védnöke: dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t., és annak egyik legkifünőbb tiszteleti-tagja: dr. Beöthy Zsolt min. tanácsos. egyetemi tanár, hogy az ünnepen résztvegyenek. A pályaudvaron, — dacára a ké-ő esti órának, — az igazgató választmány tagjai nagy számmal jelentek meg. Az érkezőkhöz dr. Horváth Ödön kir. tanácsos, a Széchenyi-kör elnöke intézett meleg üdvözlő-beszédet, melyre a Kör védnöke igen szépen válaszolt. Ezután a jelenlevő igazgató-választmányi tagokat, valamint a jogakadémia polgárságának szintén megjelent küldöttségét a kiváló vendégeknek bemutatván, a vendégek lakásaira hajtottak. Dr. Berzeviczy Albert: dr. Lakner Árpádnál, dr. Beöthy Zsolt pedig: dr. Horváth Ödönnél voltak elszállásolva.

költészet vala, és talán semmiféle más téren nem közelítettük meg annyira a világirodalom fejlettségét, mint éppen a költészetben. Igaz, kevés oly költőnk van, a kinek szelleme, áttörve az ország határsorompóit, köz-kincsévé lett az egész emberiségnek: — de ezen talán inkább örülni, mint búsulni van okunk. Mert, ha a legnagyobbak közül is csak kevésnek a hatása jutott el külföldre, ennek főoka az, hogy költőink mindenkor nemzetiek voltak, semhogy ne veszítették volna idegen nyelven. Jól mondta irodalmunkról báró Eötvös József, hogy «olyan, mint a százados faóriás: szépen virul anyaföldjében, de elsatnyul, ha átültetik idegen talajba». A magyar földnek meg van a maga külön klímája, egének színe, földjének virágai, levegőjének jellemző sajátja: s az irodalom, mely ebben a milieuban sarjadt, százasorosan becses nekünk, mert minden ízében magyar és nemzeti.

E mondásunk igazságát mindennél jobban bizonyítja a *Magyar Remekírók* előttünk fekvő második sorozatának öt köteté. Az öt név, mely aranyvágással csillog e köteteken, szinte olyan, mint a kristályos prizma öt éle, mely a nemzeti génusz fényes sugarait az eszmék és érzések skálájának más-más szöge alatt törli meg. Ott van Arany János, a népies műköltés örök mestere, Szigligeti Ede, a népszinmű megteremtője s egyszerű-mind kothurnusos tragédiaköltő, Vörösmarty Mihály, az európai műveltségű, de minden ízében klasszikus nemzeti költő, Kossuth Lajos, a magyar szabadság és függetlenség apostola, a kinek általános európai tudásánál csak lángoló fajszeretete volt nagyobb, és végül Reviczky Gyula, a modern, szinte mondhatnók: kozmopolita költő, a ki elsőnek emelkedett — a fiatalok közül — elhunyt remekíróink soraiba.

Okt 5-ikén reggel érkeztek városunkba a Kassai Kazinczy-kör küldöttei, kiket a pályaházban dr. Wallentinyi Samu h. titkár fogadott és üdvözölt.

Az ünnepély.

Október 5-ikén gyönyörű, verőfényes őszi napra ébredtünk. A délelőtti órákban már igen élénk és mozgalmas volt az utca képe. Ünnepi díszbe öltözött nagy közönség igyekezett és tolongott a «Fekete-sas» nagyterme felé, hogy a korai érkezéssel helyet biztosítson magának. Még távol volt az ünnepély kezdetétől megállapított 11 óra s máris zsúfolásig megtelt a nagyterem, díszes és intelligens közönséggel. Dr. Vályi János megyés-püspök, a káptalan több tagjával, a többi egyházak képviselői, dr. Bardossy Jenő főispán, a vármegye és város képviseletében kiküldöttek, a tisztikarok küldöttei s különösen Menzer m. kir. honvéd-örnagy, az összes hatóságok, testületek és egyesületek képviselői mind-mind megjelentek, hogy az ünnepen résztvegyenek s hogy annak tanulságain épüljenek.

Megérkezett dr. Berzeviczy Albert védnök és dr. Beöthy Zsolt is, valamint csakhamar megérkezett Berzeviczy Albertné öngymnastika is, felette bájos környezettel övezetten, a mennyiben Edith és Lilli leánykái kivül Szalay Lilli és Beöthy Kata, Budapestről itt időző bájos vendégeik, is környezetben voltak. A v-ődnök nejét dr. Horváth Ödön, a Kör elnöke, a nagyterem épületének küszöbén fogadta s — hódolata jeléül — díszes virágbokrotát nyújtott át neki.

Néhány perczel 11 óra után a védnök vezetése alatt az emelvényre léptek az ünnep vendégei, szereplői, valamint a Kör tiszviselői és igazgató-választmányának tagjai s az egész közönség, helyéből felemelkedetten, lelkesedéssel hallgatta végig a *Himnusz*t, melyet a kir. gör. szert. kath. kántortanítóképző-intézet ifjúságának dalkara adott elő, Kiszák János kitűnő vezetése alatt. A felséges dallam, az üde csengésű hangoknak összeolvadó, szép harmóniájában, nagy hatást gyakorolt a hallgatóságra, a mely lelkes élénzséssel fogadta a szép éneket. — Ezután az ünnep legkimagaslóbb pontja: Dr. Berzeviczy Albert védnöknek «Tompa Mihályról» írott nagyszabású tanulmánya következett, melyet a szerző, ismert nagyszerű ékesszólásával, — a közönség osztatlan figyelmének és érdeklődésének legteljesebb lebilincselésével, — adott volt elő. A nagyszerű tanulmány, mely valóban méltó díszül, sőt méltó büszkeségül szolgálhatott volna bármely országos irodalmi egyesületnek, bármely országos jelentőségű ünnepén is, lapunk jelen számának legelső helyén, egész terjedelmében közöljük. Hadd legyen az, még a Kör Évkönyvében való megjelenése előtt is, minél előbb mindnyájunk közkincsévé! Hadd olvashassuk el azt mielőbb szokszor-változóan, hogy minél számosabb alkalommal lehessünk még részesei annak az igazán ritka és kiváló szellemi élvezetnek, a mely ennek halásakor osztályrészünk lehetett. Ennek a munkának a létrehozásánál egy igazi költői lélek összeolvadását szemlélhetjük — egy. az irodalomtörténet terén annyira

Forgatván ezt a díszes kiállítású öt kötetet, lépten-nyomon érezzük bennük a magyar eszjárását, a nemzeti szellem lüktetését. Eszünkbe jut az az idő — alig félszáz év előtről szólunk — mikor a magyar irodalom egy évi termése belefért egy kis zsebkönyvbe, mikor egy-egy könyvnek a megjelenése esemény volt, és Berzsenyi, Kazinczy, Kisfaludy, sőt Vörösmarty művei is, a nyomtatási költségek miatt, csak nagy nehézséggel láthattak napvilágot. Mindezt — csak volt! Azóta nagyot fordult a világ: — s a *Magyar Remekírók* ez újabb öt kötetét forgatva, újjongó örömmel kiáltunk föl Széchenyivel: — «Élünk még! Nem vagyunk holt nemzetnek szerencsétlen, rothadt tagjai, nem «Élő szobor», leirhatlan kínok között!»

Úgy van, élünk: — «annyi szív nem hiába onta vért»: — s ha az úttörő nagyok, kik e szellemi virágzás termékeny magvait elhintették, föltámadva láthatnák a terebélyes fát, mely a csöpp kis mustármagból, az ő munkásságukból sarjadt, bizonyára boldogok lennének, hogy nem éltek hiába!

Nagyobb hatása, több érdeme aligha volt költőnek irodalmunkban, mint Vörösmarty Mihálynak. Talán azért, mert e nemzetnek nem volt nagyobb költője ő előtt Honának, nemzetének lángoló szeretete avatta költővé; hazafias lelkesedése hatalmas folyóként áradt szerete verseiben s előntötte az egész hazát: palotákat és viskókat egyaránt. Oly eszmékért lelkesült, oly érzésekhez szólt mindig, a melyek az egész nemzet eszméi és érzelmi voltak, s dalára milliók szíve dobogott hevesebben. Ezért volt és maradt Vörösmarty legnépszerűbb költőnk: s ha korunk ítélete némileg változott is fölöle, ez csak a közvélemény átalakulása volt annyiban, hogy a mi előbb népszerűség vala, ma már dicső-

járatos — tudósnak a lelkevel. Csupán ennek a két léleknek összeolvadása teremthette meg ezt a művet, a mely Tompára vonatkozó irodalmunk legdrágább gyöngyeinek fűzérére való és odaváló lesz is minden időben Tompa költészetének, életnézetének, költészeti irányának olyan alapos, olyan igaz, olyan — valóban művészi — bemutatását és méltatását hallhattuk az elragadóan szép műben, hogy igazán nem tudunk betelni annak szépségeivel. Az pedig, a mit különösen Tompa pesszimizmusáról hallottunk a lendületes és magával ragadó előadás keretében, nemcsak új voltánál fogva, hanem — mindenképp — meggyőző igazságánál fogva is mélyen megkapott mindnyájunkat. A gyönyörű irodalomtörténeti tanulmány nem is tévesztette el a maga hatását egész közönségünkre, mely nagy figyelemmel és odaadó érdeklődéssel merült el annak élvezetében s mely nem győzött zajos tapsaival és éljenezéssel adózni a Széchenyi-kör e mindenképpen «első» felolvasójának.

A tetszésnek és lelkesedésnek zajos nyilvánulásai után, ugyancsak a *védnök* meleg üdvözlő szavakat intézett a közönséghez és az ünnepély vendégeihez. Ez a szintén nagy hatást tett *üdvözlő-beszéd* a következően hangzott:

„A Széchenyi-kör nevében melegen üdvözlöm mélyen tisztelt vendégeinket, elsősorban Eperjes megyés-püspöke ő méltóságát, a méltóságos főispánt, Sárosvármegye, Eperjes város képviselőit, a hadsereg és honvédség tisztikarának tagjait, a kik ünnepélyünk fényét megjelenésükkel emelni és Körünk iránti jóindulatú érdeklődésüket és barátságos érzelmüket ezzel is kifejezni méltóztattak. Különösen lelkes örömmel köszöntjük itt körünkben a Kisfaludy-Társaság, a Petöfi-Társaság, valamint a Kassai Kazinczy-kör képviselőit. Körünk büszke rá, hogy hazánk országos irodalmi-társaságai itt ismételtén tanúsítják meleg érdeklődésüket, jóindulatukat, működésünk iránt és szívesen vesznek részt az ünnepélyeken, melyeket irodalmunk elhúnyt nagyjainak emlékére rendezünk. Szerencséseknél érezzük magunkat, hogy ez alkalommal a Kisfaludy-Társaság képviseletében magát annak nagynevű elnökét, Beöthy Zsolt úr ő méltóságát, Körünk tiszteletbeli tagját üdvözölhetjük (Lelkes éljenzés), a kit a Széchenyi-kör közönsége, mint hazai tudományunk és irodalmunk egyik legnagyobb díszét és büszkeségét, mint a magyar irodalmi stíl páratlan művészt, tisztelete jeléül, már régebben tisztelettagjai sorába ígattott és mondhatom, hogy Eperjes közönsége, mely már több ízben vendégül tisztelhetette őt, nemcsak irodalmi fényes érdemeit becsüli nagyra, hanem kiváló személyét is szívébe zárta és megjelenését mindenkor őszinte örömmel és lelkesedéssel fogadta. Melegen üdvözlöm összes, mélyen tisztelt vendégeinket és közönségünket — s ezzel a Tompa-ünnepélyt megnyitom (Lelkes éljenzés).“

A lelkes üdvözlőre dr. Beöthy Zsolt, a Kisfaludy-Társaság érdemdús elnöke válaszolt. Szívből jött és szívhez is szólott beszédének minden szava. Mély meg-

indultság és kitörő lelkesedés kísérte beszédét, ezt az igazi szónoki remeket, melynek minden mondata benső jóindulatot, meghálálhatatlan érdeklődést, lekötölelő szíves barátságot sugárzott Széchenyi-körünk és közönségünk felé. A szép felszólalás — az ünnepély műsorának ez az annyira drága-gyöngye — a következően hangzott:

„Nagyméltóságú Elnök Úr! Tisztelt Közönség!

A Kisfaludy-Társaság megbízásából jelentem meg itt. Mindenekelőtt kötelességemnek — még pedig szívem szerinti kötelességemnek — érzem, hogy köszönetet mondjak azokért a lekötölelő szavakért, a melyekkel a Kisfaludy-Társaságot és az én szerény személyemet ő Nagyméltósága szavaiban megtisztelte. A Társaság megbízásából jöttem és ebben a megbízásban a Társaság ki akarta fejezni annak a tudatát, annak az érzetét, hogy számos kapocs fűzi a Széchenyi-körhöz. Összefűzi a két intézetet nemcsak a művelődés és nemzeti cél közössége, nemcsak Tompának emléke. Ez az emlék a Kisfaludy-Társaságnak egyik legnagyobb dícsősége és egyik legfényesebb, legszebb hagyománya. Ez az emlék a magyar szellem dícsőségének fényével árasztja el Eperjesnek azokat a köveit, a melyeken nemzeti küzdelmeinknek, régi nemzeti küzdelmeinknek legtragikusabb és legsötétebb árnya borong. De összefűzi a Széchenyi-kört a Kisfaludy-Társasággal, a Széchenyi-kör védnökének és a Kisfaludy-Társaságnak az én mélyen tisztelt elnöktársamnak személye is (Éljenzés), összefűzi az ő mindkét intézetre, de a két intézet határain túl az egész magyar közéletre is kiható s oly jótékonyan, oly emelően kiható szellemének fénye és ereje.

Szívesen fogadtam a képviselet megbízását a Kisfaludy-Társaságtól, mely jelentéseinkből is tudta, hogy mikor Eperjes ünnepet ül, mikor Eperjes irodalmi ünnepet ül, akkor olyan ünnep esik, a melyet ő önjaj és szeretet ünnep az, melynek forrása nem esetleg és általános ünnepelő kedv, nem is egy-egy véletlen alkalmi felbuzdulás, hanem a közlelekeknek — az irodalmi, a nemzeti közműveltség eszményein csügghető és ezen eszményektől áthatott közlelekek — a vágya, hogy magát kibeszélje, kifejezze! (Éljenzés.)

Tisztelt Közönség! Kétféle ünneplés, kétféle kegyelet van; kétféle ünneplés, kétféle kegyelet az irodalom mezején, az irodalom emlékeivel szemben is, éppen úgy, mint szereteteinknek a sírján. Az egyik fajta ünnep az emlékezésnek — hogy úgy mondjam — hivatalos ünnepnapjain, fordulón felkeresi koszorúival a különben elhagyott sírt. A másik fajta kegyelet azon a síron hű gondtal, állandó és folytonos szeretettel virágokat ültet, nevel és ápol. És ezek a virágok, a melyek szentelt porokból fakadnak, a melyeket hű szíveknek állandó gondja, állandó szeretete ápol, csak ezek a virágok: a kegyeletnek igazi virágai, és csak ezek: az igazi kegyeletnek virágai!

Tudjuk jól, meg vagyunk győződve róla, hogy Eperjes kegyelete Tompa iránt ilyen virágokból fűződik; és ilyen virágokból nyújt ma neki koszorút.

séggé vált S hogy ez így van, mutatja a Vörösmarty-szobor mozgalma; de még ennél is jobban mutatja az, hogy nincs ember Magyarországon, a kinek ha Vörösmarty nevét hallja, rögtön eszébe ne jutna a nagy költőnek egy, két, öt, tíz örökbecsű alkotása...

A mit Vörösmarty lángoló hazaszeretete a multban keresett: — a nemzeti dícsőséget: — Arany János már meg is érte. Amannak nem adatott meg látnia, megérnie az alkotmányos órát, de Arany János túlélte az abszolutizmust, együtt örült a nemzettel, mely annyi küzdelem után végre megkapta alkotmányos szabadságát, s műveltségben, szellemi nagyságban csaknem épp oly magasra emelkedett, mint hajdan, századokkal előbb, a harci dícsőségben. S bár az ő lelke is vissza-visszaszállt, hogy a szebb multban keressen vigasztalást: — hamar csillapodott mégis, mert megnyugtatta a jelen, s még inkább a jövő, mely meghozta a nemzet becsületesebb törekvéseinek, munkásságának jutalmát. Így lett Aranyból, a Toldi írójából, szubjektív költő, a ki, mint ő maga mondja e mostani kötethez csatolt előszavában, — «egy-egy lyrai sóhajokba tördelte szét fájó lelkét». Így születtek meg a balladák, a Bolond Istók, a Vojtina levelei és ars poeticája, a Tasso- és Ariosto-fordítások, melyek mind e második kötetben vannak összegyűjtve.

A harmadik kötet, mit ez a sorozat ad, Szigligeti Ede válogatott színműveinek első kötete. Drámai-irodalmunk e mesteréül remek emlékbeszédet mondott Gyulai Pál (Beszédeinek I kötetében, 133—158. lap), s ez a beszéd, mely irodalmunk egyik legbecsebb monografiája, fölment bennünket Szigligeti írói érdemeinek bővebb méltatása alól Szigligeti a színpadon nőtt fel íróvá és negyven évig művelte drámai-irodalmunkat,

melyet száznál több darabbal ajándékozott meg. Ezek közt sok a gyöngébb alkotás; de az a négy darab (Szökött katona, Lelencz, Fény árnyai, Trónkereső), melyet Bayer József e kötetbe szorított és jeles bevezetéssel is megtoldott, legszebb darabjai Szigligetinek. A népszínművet «ő szülte újjá és magyarrá»: — s ha tovább él és talál zeneszerzőt, talán megalapítja, a mit kezdett: a magyar operettet is. S ha ez sikerül, talán úgy háttérbe szoríthatna volna a francia operettet, mint egykor a német bohózatot, s új fejlődést indíthatott volna!

A negyedik kötetben Kossuth Lajos válogatott műnkait kapjuk. Életrajzírója Kossuth Ferenc, fölülte dícséretesen cselekedett, midőn a nagy hontalan nemcsak mint politikust, hanem mint igen jeles természettudóst is bemutatta e kötet szűk kereteiben. Egész sor tudományos értekezést, tanulmányt közöl (Az aggteleki barlang, mint őskori temető, Levél Herman Ottónak stb.), melyek széles tudása teljében tüntetik föl e fáradhatatlan gondolatóriát, a kinek száműzetésében, a politika ezer ármányai közt is volt ideje, hogy e nehéz, elvont tudománnyal foglalkozhassék. Valóban igaz van a történetírónak, mikor azt mondja róla: — «Nagy lett volna ő mindenképpen, akkor is, ha az ország és a politika nyugodtabb, szilárdabb állapotja a tudományos szemléletre és kutatásra kárhoztatja vala».

Az ötödik kötet hatalmas lírai egyéniség megnyilatkozása. Reviczky Gyula összes költeményeit olvasuk benne, Koroda Pál meglehangú bevezetésével, melynek közvetlen hangja úgy a szívünkhöz férközik lassankint, hogy valósággal érezzük baráti fájdalom szuggesztív hatását. A vastag kötet fölülte érdekes és változatos tartalmú. Reviczky lelkülete, «mint érzékeny művészi mérleg», sok érzés és benyomás iránt volt fogékony

A költő nagyságának méltatása azután a ragyogó beszéd után, a melyet éppen most hallottunk és tapsoltunk, egészen felesleges! Költői nagyságnak mondtam tudatosan és szándékosan, mert nagy költőnek tartom, nagy költőnek kell tartanom őt.

Volt egy idő, a mikor ennek az egész nemzetnek a szíve Tompa szívében dobogott; mikor ennek az egész nemzetnek érzése sehol hübb és igazabb kifejezést nem talált, mint Tompa ajkain. Volt egy idő, mikor Tompának minden szavára ennek a nemzetnek a szíve visszhangzott. Szomorú idők, gyászos napok, a nemzeti elnyomatás, a nemzeti szenvedés, majdnem a nemzeti kétségbeesés napjai voltak ezek!

Azt kell óhajtanunk mindnyájunknak, hogy Tompa költészetének — ezekben a szomorú időkben s ezekben a gyászos viszonyokban gyökerező — motívumai mindörökké elmuljanak. De ezzel együtt óhajtanunk kell azt, hogy Tompa költészetének örök motívumai, nem az ő idejében, hanem az ő örök magyar szívében gyökerező motívumai, a magyar természet szeretete, a magyar élet szeretete, a magyar mult szeretete, a ragaszkodás mindezekhez: soha aktualitásukat el ne veszítsék.

Melegen üdvözlöm a Kisfaludy-Társaság nevében a Széchenyi-kört és a Széchenyi-kör Tompa-ünnepélyét! (Hosszas, lelkes éljenzés)“

Erre a Kör elnöke: dr. Horváth Ödön kir. tanácsos, tett jelentést, az ünnepély alkalmából a Körhöz érkezett iratok és üdvözlők felől. Nagy sajnálattal hallgatta végig a közönség *Lévay Józsefnek* és *Herczeg Ferencnek* táviratait, melyekben azt közölték, hogy tervezett és be is jelentett, valamint annyi édes örömezzéssel várt eljövételük elébe elháríthatatlan akadályok gördültek. *Lévay József*, ki *Tahy József* alispánhoz lett volna elszállásolva, azt táviratozta, hogy: «Közbejött családi baj miatt nem mehetek; legjobb sikert kíván, szíves üdvözléssel»; *Herczeg Ferenc* pedig már a Kör védnökéhez, valamint a vendéglátásra felkért és arra szívesen vállalkozott házigazdájának: dr. *Schmidt Gyulának* is küldött távirataiban szintén akadályoztatását közölte. A Körhöz intézett táviratának szövege a következő volt: «Váratlanul fölmerült nyilvános kötelességek, a legnagyobb sajnálatomra, megakadályoznak abban, hogy jelen legyek a Széchenyi-kör ünnepi ülésén. Szívem parancsának teszek azonban eleget, midőn Nagyságodat, mint a Kör elnökét és a Kör tagjait, hazafias és kulturális ünnepük alkalmából, tisztelettel köszöntöm és nagybecsülésemről, valamint rokonszenveimről biztosítom.»

Sorra bemutatta ezután az elnök az ez alkalommal érkezett üdvözlő iratokat. Ezek között első volt a *Magyar Tudományos Akadémia* távirata, a melyet *Szily főtitkár* intézett a Körhöz, ezzel a szöveggel: «Fogadja a t. elnökség a mai szép ünnep alkalmából a Magy. Tud. Akadémia hazafias üdvözlését!» A *Petőfi-Társaság* nevében *Szana Tamás* titkár közölte azt, hogy a Társaság, a Kör iránt táplált meleg nagybecsüléssel, *Csengey Gusztávot*, a társulat egyik érde-

s ezeket mind eldalolta; de költészetének igazi jellegét azok a versek adják meg, melyek a fájdalom és szomorúság megtisztító és megdicsőítő erejéről, az élvezetek hiábavalóságáról, a megbékélt türelemről, a megbocsátásról és részvétről szólnak. Ezeket az érzelmeket, vagy ha jobban tetszik, hangulatokat, dúsgazdag változatossággal, nagy színpompával és édes zenével öntötte dalokba: — s így lett Reviczky a modern pesszimizmus első nagy, igazi magyar költője...

Íme, ezt az öt kötetet kaptuk a *Magyar Remekírók* második sorozatában, mely a Franklin-Társulat hagyományos józólésének megfelelően, méltó keretet és foglalatot kapott abban a modern köntösben, melyben hódító útjára indul. Pompás díszszel ékesített kötetek ezek: kedvesek az amatőrnek, tetszetősek a szemnek, de egyszersmind könnyen forgathatók és jól is olvashatók, — az lévén a kiadó-társulat célja, hogy a közönség olvassa és ne könyves-polczaira állítsa, mint díszes, de hasznavehetetlen ékességet. Merített-papíros tisztá fehér, famentes; nem fényes, hogy a szemet ne rontsa, hanem bordázott és szemcsés: az ódon kézi-gyártmány sikerült utánzata; betűinek finom, szokatlan metszése művészi, a sötétké nyomasztóan enyhíti az ellentétet a fekete betűk s a fehér papíros közt, s nem fárasztja a szemet. Egy szóval: úgy tartalom, mint külső alak tekintetében ez a legbecsebb irodalmi kiadvány, mely újabban a magyar könyvpiacon került S ha még megemlíthetjük, hogy az ötvenöt kötet ára 220 korona, s ez az összeg havi 3 koronás részletekben is törleszhető, — mindent elmondottunk, a mivel e derék, monumentális vállalatot a könyvbarátok pártfogásába ajánlani kötelességünk volt.

mes t
ünne
az ün
kör n
mester
az ün
kör k
Kalm
K. L.
Kör t
és Cla
•Áldo
mun
let é
Géres
alá
zött,
nemes
midő
lomsz
a köz
és a
zeti
jának
kéhez
fejze
több
hető
a szé
áldás
nagy
nak,
igazg
lyozta
emlék
közö
gáda
elnök
kedve
hálász
E
Kör
irodal
és M
Mihál
mény
tak. I
mély
jellem
lapun
annyi
volt
szíve
Arpa
szava
mene
szava
A
Tom
adási
a «T
tetter
szelb
ségül
M
Mihál
nek
eperj
és d
valan
mért
désé
tanul
nöse
a kö
zolja
adata
«erd
lapun
taps
A
foko
Hor
a Kö
ség
dr.
széd
fénye
tevé
leme
ságu
színe

mes tagját, bízta meg azzal, hogy a Társaságot az ünnepen képviselje s ennek legszívesebben üdvözlését az ünnepet rendező Körrel tudassa. A *Kassai Kazinczy-kör* nevében *Münster Tivadar* kir. tanácsos, polgármester, a Kör elnöke, közölte azt, hogy egyesületük az ünnepen küldöttségileg lesz képviselve. A *Kazinczy-kör* képviselőiben az ünnepen résztvettek: *Kemenczy Kálmán*, *Böbita Endre* és *Kovács Zsigmond*. A *F. M. K. E.* szintén szíves távirattal bizonyította azt, hogy a Kör ünnepén lelkileg résztvesz. *Thuróczy Vilmos* elnök és *Clair Vilmos* főtitkár irták alá a következő sürgönyt: «Áldott legyen a költő emléke, a kit ünnepelek és munkátok, a melylyel ünnepelek!» Igen meleg üdvözlést érkezett a *Debreczeni Csokonay-körtől* is, melyet *Géressy Kálmán* elnök és *Kardos Albert* titkár irtak alá «Meg vagyunk győződve, — ezt írja többek között, az üdvözlőirat — hogy a vidéki irodalmi körök nemes és nemzeti fontosságú hivatást teljesítenek, midőn irodalmi és történelmi nagyjaink emlékét alkalmoszerűen megújítják és így fentartják, sőt fokozzák a közönség széles rétegeiben az irodalmi érdeklődést és a történelmi érzéket, melyek nélkül nincs igazi nemzeti öntudat!» Nagy hatást tett a Kör tiszteleti-tagjának: *Szerdahelyiné Prielle Kornéliának* a Kör elnökéhez intézett levele, melyben, sajnálatának adva kifejezést a felett, hogy az ünnepen részt nem vehet, többek között így ír: «Ha a lelkem szárnyalása érhető lenne, azt súgna a gyülekezet felé: Áldásos volt a szép eszme! Áldásos lett a buzgó kivitelben! És áldás legyen az ünnepély mindenik működőjén!» Igen nagy örömmel fogadták *Szalay Imre* min. tanácsosnak, a Magyar Nemzeti Múzeum európai híré, kiváló igazgatójának, szép levelét is, melyben szintén akadályoztatásáról írva: «a Széchenyi-körnek a szíves megemlékezésért, hálás köszönetet mond». Az ünneplő közönség az összes üdvözlőlevelet lelkes örömmel fogadta s általános élénk helyesléssel vette tudomásul elnöknek azt a bejelentését, hogy a Kör elnöksége kedves kötelességének fogja ismerni azt, hogy ezeket hálásan megköszönje.

Ezután az ünnepi óda következett, melyet — a Kör felkérésére — annak oszlopos tagja s a magyar-irodalmi szakválasztmány elnöke: *Cseugey Gusztáv* írt, és *Mittelmann Árpád* joghallgató adott elő. A «Tompa Mihály emlékezete» című óda egyike a legszebb költeményeknek, a melyek *Cseugey* lantján eddig elhangzottak. Igaz bensőség, magával ragadó hatalmas lendület, mely érzés s Tompa nagy lelkének teljes megértése jellemzik a fényes sikerű, szép költeményt, melyet lapunk más helyén talál az olvasó. A szavaltól csupán annyit kívánunk megjegyezni, hogy az teljesen méltó volt a szép költeményhez s teljesen beleillett a magas színvonalú irodalmi ünnepély keretébe. *Mittelmann Árpádban* kétségtelenül nagy és kiváló tehetség van a szavaltásra. Tőle, ezen a téren, még sok sikert, szép előmenetelt remélhetünk. A szép költeményt s a hasonló szavaltat a közönség lelkes éljenei és tapsai követték.

A dalkar szereplése következett ismét, melyben *Tompa Népda*it hallottuk, igen szép és hatásos előadásban. A «Néma hölgy fut a nagy éjszakán...», a «Télen, nyáron pusztán az én lakásom...», a «Békót tettem fakó lovam lábára...» stb. kezdetű, szebbnél-szebb magyar dalok igen kedvesen illettek közönségünk lelkét.

Mostan dr. *Máriássy Béla* olvasta fel «Tompa Mihály Eperjesen» című dolgozatát, melyet a Körnek a felkérésére írt s a melyben Tompa 1844/5-iki eperjesi időzésének adatait és emlékeit állította össze és dolgozta fel, nagy buzgalommal és ügyszeretettel, valamint valóságos költői tollal. A szép dolgozat teljes mértékben lekötötte a közönség figyelmét és érdeklődését s vonzóan előadott érdekes adataival igazán tanulságosan szórakoztató volt a hallgatóságára. Különösen szép része a munkának az, a melyben szerző, a költői verseny három költeményéből magából igazolja azt, hogy — Tompának egy helyütt előjövő adataival szemben — a költő-versenynek mégis egy tényleg létezett s közös egyetértéssel megválasztott «erdei-lak» volt a tárgya. A szép munkát, — melyet lapunk is közölni fog — zajos tetszést és lelkes tapsokat aratott.

A zajos tetszés és lelkes tapsok áradata ismét fokozottabb mértékben zúdult fel akkor, a mikor dr. *Horváth Ödön* kir. tanácsos, jogakadémiai dékán, mint a Kör elnöke szólalt fel, hogy a Körnek és a közönségnek érzelmeit tolmácsolja az egyesület védnökével: dr. *Berzeviczy Albert* v. b. t. t.-al szemben. Ez a beszéd méltó befejezése volt a magas színvonalon álló fényes ünnepélynek s abban a Kör lángbuzgalmú és tevékeny elnöke ragyogó képekkel, megragadóan jellemezte a három költőt, kik Eperjesen szöttek barátságuk szálait. Beszédje végén szóközi hévvel, gazdag színekkel ecsetele azokat a hervadhatatlan érdemeiket,

melyeket a lánglelkű Védnök a Kör iránt szerzett s azokat az érzelmeiket, melyek a Kör és annak minden egyes tagját irányában eltöltik, melyeket a Széchenyi-kör irányában érez és érezni is fog szakadatlanul. A díszes közönség hatalmas éljenei és tapsai azt bizonyították egyrészt, hogy a Kör elnökének szavaival teljesen egyetért az ünnepélyen résztvettek nagy sokasága, de másrészt bizonyította azt is, hogy a lelkes, szép beszéd általános és őszinte lelkesedést, valamint mély hatást keltett, illetve gyakorolt. Az elnök beszéde különben a következőn hangzott:

„Nagyméltóságú Védnök úr! Kegyelmes Urunk!

Az ünneplésnek ezekben a lelkesült és felmagasztosító pillanataiban, — melyeknek örömet és boldogságot kiváló vendégeinknek, s közöttük főképen a Kisfaludy-Társaság nagyérdemű elnökének, Széchenyi-körünk legkitünőbb tiszteleti-tagjának: *Beöthy Zsojt* úr ő méltóságának szíves jelenléte oly nagy mértékben fokozza, — hazánk egyik legkiválóbb, legnemesebb szívé, legbensőbbben érző lantosának áldott és áldó emléke előtt tartuk fel hűséges kebleinket. S... «mert a boldogságra kevés csak a jelen; a *multon* épül az s az emlékezeten»: — lelki szemünknek a tekintete egy több, mint félszázad előtti időre pillantott vissza; arra, a melynek emléke ősi városunknak drága kincsét, méltó büszkeségét képezi mindenkör; arra, mely — a maga nemében — a világirodalomban is páratlanul álló «költői verseny»-nyel gazdagította költészetünket; arra, melyen hazánk egének három tündöklő csillaga egyszerre találkozott itt, ősi városunk felett, hogy hirdetői legyenek annak, hogy a nemzeti költészet megváltói megszülettek, s hogy hirdetői legyenek annak, hogy a nemzetet megváltó költészet szintén megszületett!

Három, örök fényben tündöklő csillag, egyszerre itt, városunk felett!

Vérvörös ragyogású az egyik! Mint hirtelen feltűnő *bolygó* jelen meg, egyre növekvő fényben s önmagát felemészítő lángolásban, hogy mikor... «végtére elborul s nyomasztó nagy éj lesz» s «a levert lélek egy nehéz vágyat érez: nem élni!... nem élni!...»; eltűnjön hirtelen, ... emberi szemektől nem látottan, ... ki tudja, merre!... ki tudja, hová!?...

Egy bájos, kedves, kék fényben rezgő kicsinyke-kis csillag a második, mely igénytelensége daczára is ide tudta vonzani azt a másik kettőt, melyet — mikor a nagy éjszaka beáll — «nem állított meg a határnál *valami*», hanem, a mely elindul, idegen égre, — «új hont keresni túl a tengeren»... és — *hulló-csillag* lesz belőle!...

Tiszta fehér ragyogású *álló-csillag* a harmadik, a mely változatlan fényével s melegséggel árasztja sugárait imádott nemzetére, és pedig nemcsak akkor, a mikor a mennyboltozat derült, hanem akkor is, a mikor fojtó őszi köd, sűrű, sötét felhő nehezedik rá! Ez — fájó szívének minden érzésével — érezi azt, hogy: «És bár a sors kegyét dúsán halmozza rád, — soha boldog ne légy, ha nem boldog hazád!»... Ez érzi, tudja azt, hogy: «Mert, a kit szeretünk, míg ajkát mosolyog: búbanatában is legyünk osztályosok!»... Ez érzi, tudja azt, hogy: «Szívet cseréljen az, a ki hazát cserél!»... s «fellobbanó fénye lelkünkig világol» s a kétségbeesés szomorú napjaiban ezzel a szóval biztatja, buzdítja, erősíti csüggedő nemzetét, ezzel, hogy: «Remélni!... Remélni!»...

Tompa volt költészetünknek ez a harmadik, drága csillaga!

Óh, milyen édesen emlékezik ő is eperjesi tartózkodására!... «Ifjúság, kedv, ragyogó álmak, szabadság és költészet jártak velünk és mosolyogtak reánk!»... Óh, milyen édesen említi ő is «hű tanúját e boldog időnek: az erdei-lakot!»...

Ennek a három drága csillagnak a fénye — s különösen a *Tompáé*, — «mely az őszi ködön át bágyadt mosolylyal játszadoz velünk», — itt van, itt rezeg, szívünk és lelkünk legmélyén! Itt van, itt rezeg az különösen ebben az ünnepélyes pillanatban, fokozottabb mértékben, óh, mert igaz az, a mit a csillagászok tanítanak, hogy az a fényesség, melyet az égitestek a világűrbe egyszer kilöveltek, meg nem szűnik, el nem enyészik soha! Meg nem szűnik még akkor sem, ha az azt kilövelő csillag maga talán már el is enyészett!

Mi, a mi hűséges szívünkbe és lelkünkbe gyűjtjük ezeknek a drága csillagoknak a sugárait s a többiekét is mind, mind, a kik nemzetünk költészetének, irodalmának s közművelődésének az egén tündököltek és tündökölnek s ezekből a lelkünkben összegyűjtött sugarakból lángokat gyűjtünk közművelődési egyesületeinknek, s közöttük különösen annyira szeretett, drága Széchenyi-körünknek, az oltárain, hogy ezek a sugarak világosságot és meleget terjeszzenek mindenfelé, a hová elhatolnak, s hogy ezek

egyetlen érzelemben olvaszszák össze valamennyi honfiúnak szívét: a hazaszeretetet és nemzetszeretetet felmagasztosító, szent érzetében!

Es a mikor ezt a mi, annyira szeretett, drága oltárunkat, kedves Széchenyi-körünket, szívünknek egész odaadásával körülálljuk itt; a mikor minden igyekezetünkkel azon vagyunk, hogy ennek a lángjait óvjuk, szítsuk, növeljük szakadatlanul: a szív, a lélek legédesebb örömeivel és lelkesedéseivel látjuk azt, hogy ezek mellett a lángok mellett, egyre növekvő fényességben és melegséggel, még egy másik hatalmas láng is ég, a mely a mi szívünknek éppen olyan kedves, éppen olyan drága!

A hálának, a legigazabb hálának a tiszta lángja ez az iránt a kiváló férfiú iránt, a ki — csaknem egy negyedszázad előtt — ifjú szívének egész lelkesedésével, először építette meg ennek a szent oltárnak a szilárd alapjait; a ki fenkölt lelkének lángjaival először gyújtotta meg ennek az oltárnak a tiszta tüzet, s a ki ettől az időtől kezdve mind e mai napig ennek az oltárnak leghívebb híve, leg-lelkesebb, legfáradhatatlanabb munkása, fentartója és támasza!...

Nagyméltóságod, — Széchenyi-körünknek annyi benső szeretetével, tiszteletével és nagybecsülésével környezetted védnöke és tiszteleti-tagja, — ez a kiváló férfiú, a ki, íme, itt van közöttünk mostan is, hogy ünnepünknek a jelentőségét, dicséjét és fényét növelje; a ki, íme, mostan is nemes példát nyújt nekünk a hazai közművelődés szent ügyének szeretetében s az ennek előmozdítására irányuló készség állandóságában; a ki magas szárnyalású, nagyszerű megnyitójában, íme, mostan is feltárta előttünk nemes szívének és lelkének annyira gazdag tárházát, hogy ennek kiapadhatatlan, drága kincseiből mindnyájunkat részeltetvén: valamennyiünket szintén gazdagokká tegyen!

Hűséges szívünk egész bensőségével biztosítjuk Nagyméltóságodat, hogy az igaz hálának ezek a lángjai itt égnek lelkünkben, itt égnek szakadatlanul! Itt égnek egyre növekvően!... Itt égnek mindaddig, a míg ezen az oltáron egyáltalában tűz lobog!

Csupán forrón szeretett Széchenyi-körünkre, csupán nemzeti közművelődésünk szent ügyére, s csupán az imádott hazára kívánunk áldást a Mindenhatótól, midőn forró fohászként száll hozzá lelkünknek az az óhajta, hogy Nagyméltóságodat áldja meg legjobb és leggazdagabb áldásaival szüntelen s nemes szívének meleg érdeklődését és tiszta szeretetét — melyre mindenkor méltóakká lenni igyekezzünk — tartsa meg számunkra a jövőben is!

Éljen, soká éljen Széchenyi-körünk nagyérdemű védnöke: dr. *Berzeviczy Albert* úr ő nagyméltósága!

A szünni nem akaró éljenekkel fogadott beszéd után — mely oly kedvező alkalmul szolgált arra, hogy a Kör nagyérdemű védnökét a közönség a legrokonszenvesebben tüntetésben részesítse — védnök néhány meleg köszönő szót mondott s az ünnepélyt berekesztette. Erre *Kisak János* vezetéke alatt ismét a dalkar éneke következett, a mely lelkesítő, szép előadásban a *Szósatot* mutatta be. Ezzel — a közönség éljenei és tapsai közben — a Kör Tompa-ünnepélye véget ért s igen hosszú időbe került, míg az óriási közönség lelkes ünnepi hangulatban eloszlott, azzal a legkomolyabb meggyőződéssel, hogy ennek az ünnepélynek a fényes sikere egyike a legjelentékenyebbeknek azok közül, melyeket a Széchenyi-kör valaha aratott.

Az emléktábla megtekintése.

Az ünnepély bevégezése után az egész díszes közönség a Fő-utca 60-ik számú ház elé vonult s megtekintette az annak falába beillesztett díszes emléktáblát. A jelzett számú ház *Desszeffy Lajos* nyug. vármegyei főpénztárosnak, a Sárosvármegyei 1848/49-es honvédegylet nagyérdemű elnökének képezi tulajdonát. A tulajdonos szíves beleegyezésével még október 4-ikén készült el, nehéz munkával, az emléktáblának befalazása. Elismeréssel említenéd *Korn Vilmos*nak, a jelzett házban lakó gyógyszerésznek is szívessége és előzékenysége, melylyel a nagy munka keresztülvitelét minden lehető módon megkönnyíteni és előmozdítani igyekezett.

A *Kobilics Frigyes* jeles kőfaragó műhelyében készült, téglány-alakú díszes emléktábla fekete szienitből, terméskő-kerettel, izlésesen van kiállítva s rajta aranybetűkkel ez olvasható:

Ebben a házban lakott
TOMPA MIHÁLY
 1844-ben.
 Az „Eperjesi Széchenyi-kör”.

A díszes emléktábla, melyet ez alkalommal a Kör elnöksége nagy, nemzetiszalagos palma- és babérkoszorúval ékítettett fel, a legáltalánosabb tetszést érdemelte ki

a közönség minden tagja részéről s nagy mértékben hozzá fog járulni ahhoz, hogy városunk házainak érdekességét, valamint díszét emelje.

A díszebéd.

A vendégeknek, valamint az ünnep-összes szereplőinek és a Széchenyi-kör vezértisztviselőinek tiszteletére délután 1/2 2 órakor dr. Horváth Ödön kir. tanácsos, a Kör elnöke, Fő-utcai lakásán díszebédet adott, mely ünnepélyesen és egyszersmind kellemes kedélyességben a késő délutáni órákig tartott. A huszonöttertekes ebéd alkalmával lelkes felköszöntőkben sem volt hiány. Dr. Horváth Ödön, mint házigazda, az összes vendégeket s közöttük különösen dr. Berzeviczy Albertet; dr. Wallentinyi Samu dr. Beöthy Zsoltot; dr. Berzeviczy Albert a Kör elnökét és családját; dr. Beöthy Zsolt a Széchenyi-kört s az ennek működését átható nemes szellemet; Gömör János a Kassai Kazinczy-kört s jelenlevő képviselőit; Kubinyi Albert dr. Bárdossy Jenő főispánt; dr. Bárdossy Jenő dr. Berzeviczy Albertet, mint a vármegye legkiválóbb fiát; Kemencsényi Kálmán és Kovács Zsigmond a Széchenyi-kört; dr. Schmidt Gyula a társaságban jelenvolt ifjú hölgyeket. Majd az ünnepély költőjét: Csengey Gusztávot; Csengey Gusztáv pedig a Kör elnökének nejét, mint háziasszonyt, éltették. Különösen nagyjelentőségű volt dr. Berzeviczy Albert pohárköszöntője, a ki ékes szavakkal azt fejtette, hogy a legédesebb örömmel kell azt tapasztalnia, hogy ifjú korának egyik legszebb álma ment nemcsak teljesedésbe a Széchenyi-kör felvirágozásával s életének és működésének oly jelentékeny felendülésével, hanem ennek a Körnek jelen állapota felülmúlja mindazt, a mit valaha remélni mert. Viszont rendkívül szép és szintén csak a továbbműködésre fokozottabban buzdító hatású volt az a felköszöntő is, a melyet Beöthy Zsolt mondott, mikor a Wesselényi korára vonatkozólag tett tanulmányai nyomán megemlékezett azokról a «vándor patrióták»-ról, a kik akkoron diétáról diétára, megyegyűlésről megyegyűlésre úri-házakból úri-házakba snt jártak, hogy buzdítsanak, lelkesítsenek, ösztönözzenek. Ilyen «vándor patrióták»-nak hiszi ő mostan a fővárosi irodalmi társulatoknak az ily vidéki irodalmi ünnepeken megjelenő tagjait és kiküldötteit, de azzal a nagy különbséggel, hogy ezek többé nem az előbb jelzett korban előttük állott célokat szolgálják (Dehogy nem! Beöthy legalább mindenkor és mindenben ezt szolgálja! Tanúk, hálás tanúk vagyunk reá valamennyien!), hanem megfordítva: ők akarnak buzdulást, lelkesedést, új felhevülést méríteni azokból a lelkes ünnepekből, a melyek — mint ezúttal a Széchenyi-körben is — megannyi ünnepei annak a meleg szeretetnek, a mely minden iránt, a mi igazán magyar nemzeti, ezekben a körökben él.

Kirándulás az «erdei-lak» emlékoszlopához.

A díszebédnél együtt volt társaság legnagyobb része a délutáni órákban kikocsizott ahhoz az emlékoszlophoz, a melyet a «költői verseny» emlékére 1883-ban, közadakozásból, a Széchenyi-kör emelt, a melyen a Kör elnöksége az ünnepélyt megelőző napon koszorút helyezett el s a melyet a Széchenyi-kör ez ünnep alkalmából teljesen megújított. A városi hatóság — a Kör felkérésére — ebből az alkalmából szintén megjavította az emlékoszlop kerítését, nemkülönben több új padot állíttatott fel. Egyszersmind szíves volt a városi fogatok közül hármat a kirándulás céljaira a vendégeknek átengedni.

Az egész társaság, de különösen a védnök és Beöthy Zsolt nagy élvezettel szemléltek a vidéknek itt előtáruló, megkapó szépségeit. A védnök szíves szavakban emlékezett meg arról a lelkes ünnepélyről, a melyet ezen a helyen ugyanő még 1880. június hó 17-ikén rendezett s a melyen a Petőfi költeményét a Kör jelenlegi elnöke szavalta el.

Az emlékoszlop helye valóban megragadóan szép. A kilátás innét a városra és a közelfekvő vidékre igazán elbájoló. Talán kissé sajnosnak mondható az, hogy a közelben megnőtt fák már némileg zavarják a kilátást, valamint azt is, hogy az emlékoszlop a távolból is látható legyen. Ezen felette könnyű volna annak idején segíteni, ha egy pár, a kilátást különösebben zavaró fát vagy galyat levágnának.

Színházi díszelőadás.

Az ünnepély estéjén Krémer Sándor szinigazgató díszelőadást hirdetett, a mely két részletből állott. Az első volt «Hódolás Tompa emléké előtt», a másik pedig Herczeg Ferencnek «A dolovai nábob leánya» című darabja. Az előadással nem foglalkozunk részletesen, mert nem szeretnők, ha ennek bírálata folytán némi disszonáns hangot kellene vegyíteniünk abba a szép összhangba, a melylyel a Kör lelkes ünnepének fényes sikere fölől szólhatni okunk is van. Itt kü-

lönben elismeréssel említjük meg azt, hogy a városi hatóság a városi páholyt a Kör védnökének — mint a város díszpolgárának — felajánlani sietett, mit ő szívesen el is fogadott.

Este béd.

A színházi előadás folyama alatt dr. Berzeviczy Albert védnök és dr. Beöthy Zsolt a Széchenyi-kör több tisztviselőjével a «Fekete sas» étkező-termébe ment át, a hol a kedélyes kis társaság — szép cigányzene élvezése közben — esti 11 óráig időzött együtt.

A vendégek elutazása.

A Kassai Kazinczy-kör képviselőiben megjelent kedves vendégeink október 5-ikén az esti vonattal utaztak el. A pályaházban ez alkalommal a Széchenyi-kör helyettes titkárának vezetése alatt több tisztviselő jelent meg, hogy tőlük a Kör nevében búcsút vegyen s eljöveteleiket melegen megköszönje. Október 6-ikán a délutáni vonattal utazott el városunkból dr. Beöthy Zsolt, bájos és kedves kis leánykájával. A kiváló vendéget a Kör elnöke, titkára és az elnök családtagjai kísérték ki a pályaházhoz, nehéz szívvel vevén búcsút a nagy férfitól, ki ez újabb látogatásával Körünket és egész közönségünket ismét oly felette nagy mértékben meghódította és oly bensős, mely hálára kötelezte. A Kör elnöksége nyomban az elutazás utáni napon már lelkes táviratot küldött egyeletünk ez egyik legkiválóbb tiszteleti-tagjához, melyben öt hűséges szeretetéről és hálájáról biztosította. Csupán a Beöthy Zsolt nemes szívére és kiváló gyöngédségére vall az a körülmény, hogy erre a táviratra nyomban igen kedves válasz érkezett, melyet kis leánykája nevében is küldött a Kör elnökéhez s melyben ezt írja: «Nemcsak szeretettel és hálával, hanem forró vágygyal gondolunk reátok és Eperjesre.»

Dr. Berzeviczy Albert v. b. t. t. védnök, október 6-ikán a kora reggeli vonattal még Berzeviczére utazott s onnét 7-ikén utazott Budapestre. Az utóbbi alkalommal a Kör elnöke és stb. társasága jelent meg a vasúti pályaháznál, hogy ezúttal is a Kör legigazabb hódolatáról és hálájáról biztosítsa őt, kinek íme a Kör ez ünnepélyének fényes sikerében ismét olyan oroszlánrésze volt s kinek részéről a Kör szakadatlanul annyi igaz szeretetet, érdeklődést és lelkes támogatást tapasztal.

Könyvtárvizsgálat. Dr. Beöthy Zsolt, mint a Múzeumok és könyvtárak országos bizottságának erre kiküldött tagja, október 6-ikán alapos vizsgálat alá vette a Széchenyi-kör nagy könyvtárát és népkönyvtárát, hogy ezek állapotáról az öt kiküldött bizottságnak majdan jelentést tegyen. A vizsgálat alkalmával a szükséges felvilágosításokat dr. Horváth Ödön, a Kör elnöke és Gömör János, a Kör könyvtárosa szolgáltatták. Dr. Beöthy Zsolt a tapasztaltak felett, több ízben, teljes megalégedését nyilvánította s néhány igen életrevaló és üdvös eszmét vetett fel a könyvtárak elhelyezése s gyarapítása tekintetében, melyeknek alkalmazásba vétele Körünknek mindenesetre kedves kötelességet fogja képezni s egyszersmind nagy mértékben emelni fogja a Kör könyvtárainak becsét és hasznavehetőségét. A Kör elnöksége hálás szavakkal mondott köszönetet az illusztris vendégnek a vizsgálat alkalmával is kifejtett szíves fáradozásért.

Vármegyénk és városaink.

A város-szabályozási terv és építkezési szabályrendelet ügye. Városi képviselőtestületünk még a múlt évben az építkezésre vonatkozó szabályozási tervnek, valamint az ezzel kapcsolatos építési szabályrendelet-tervezetnek megbírálására bizottságot küldött ki. Ez a bizottság október 8-ikán értekezletet tartott s a nagyközönségre épügy, mint az egyesekre igen fontos ügy elintézésére nézve a módokat megállapította. Ezek szerint — tekintve, hogy a szóban forgó ügy helyes elintézése beható tanulmányozást, rendszeres és összhangzatos megbírálást igényel, ez pedig idővesztés nélkül egy nagyobb számú bizottság működésével el nem érhető — ennél fogva előzetes megvitatás és véleményes jelentéstél végett kiadták az építési terveket s szabályrendelet-tervezetet egy hattagú albizottságnak, melynek tagjaiul a városi főjegyző, ügyész- és építészén kívül dr. Schmidt Gyulát, Raisz Edét és Dóbiás Edét küldték ki. Ennek az albizottságnak véleményes jelentése alapján fog azután eljárni a közgyűlés által kiküldött nagy-bizottság, mely utóbbinak létszámát — az időközi apadás miatt — dr. Csatóry Ágost, dr. Rosenberg Teofil és Meliorisz József képviselőtestületi tagokkal kiegészítették. Ezzel az értekezlet befejezést nyert.

*

Eperjes város vámjogosultságának elismerése. Örvendetes és városunk háztartása szempontjából éppen nem közömbös rendelet érkezett le e napokban a m. kir. kereskedelemügyi minisztériumtól. Ugyanis Eperjes városnak több száz évvel kelt privilegiumokon alapuló s háborítlanul gyakorolt vámszedési joga az utóbbi időben némely részben vitássá vált, mi ellen szükség volt a minisztérium döntésére. Ez a döntés most megtörtént és pedig a város javára, teljesen a város által vitatott álláspont elfogadásával. Öszinte örömmel s elismeréssel adunk erről hírt, mert ezzel mindenkorra tisztázva van a jogalap az Eperjes város eddigi vámtárgyai után való vámszedés tárgyában.

Bártfa város képviselőtestülete legutóbb rendkívüli közgyűlést tartott. A tárgysorozat pontjai közül kiemeljük a következőket: A vármegye törvényhatósági bizottsága az erdei faeladás ügyében hozott 127. sz. városi közgyűlési határozatot jóváhagyta. Tudomásul szolgált. — Az eperjesi gör. kath. püspöki hivatal az üresedésben levő ressoi gör. kath. lelkesi javadalom elnyeréseért folyamodó Liszonyak Mihály cz. kanonok s remenyei lelkesz folyamodványát kijelölés és bemutatás végett beterjeszté. Folyamodó megkapta a praesentát. — Az állami óvoda részére átengedendő terület iránt kiállított nyilatkozat módosítása. A város az állam tulajdonába bocsátja a régi kaszárnya mellett kijelölt telket. — Jelentés a nagykaszárnya-épület helyreállítási munkálatainak biztosítása iránt megartandó árlejtés feltételeinek megállapítása iránt. Nagy és heves vita után a közgyűlés, egyes munkálatoknak javaslatba hozott házilag való előállításának mellőzésével, az összes munkálatoknak nyilvános árlejtés útján leendő kiadását határozta el, egyúttal az egész építkezés ellenőrzésével, vezetésével és majdan átvételével Exner Ernő, Weszter Géza és dr. Glück Jónás képviselőtestületi tagokból álló bizottságot küldött ki, mely az árlejtést is vezetni fogja. — Jelentés az aranypataki majorsági birtok bérbeadása iránt megtartott árverés eredményéről. A közgyűlés új árverés tartását határozta el. — Jelentés az iparostanoncz-iskola költségelirányzata tárgyában. A kir. tanfelügyelő kérelmének megfelelően, a közgyűlés elhatározta, hogy az iparostanoncz-iskolára előirányzott pénz közvetlenül a felügyelő-bizottságnak adassék ki. — Jelentés a pénztárak megvizsgálásáról. Tudomásul szolgált — Szabályrendelet-tervezet a közcsend megháborításának megakadályozása tárgyában. Felsőbb hatósági jóváhagyás végett felterjesztetik. Lényege a szabályrendeletnek, hogy esti 10 órán túl minden lármát tilos. — Szabályrendelet-tervezet a házak bejártának elzárása s kivilágítása tárgyában. Átdolgozás végett a közgyűlés visszaadta a rendőrkapitánynak. Különösen az talált ellenzésre, hogy minden kapu 10 óráig kivilágítandó. — Szabályrendelet-tervezet a városi rendőrség által viselendő egyenruha, folszerelés és rangjelzés megállapítása tárgyában. Helybenhagyva, felterjesztést nyert. A rendőrkapitány, rendőrbiztos és tollnok egyenruhájára vonatkozik.

SZÍNHÁZ.

Szombaton, okt. 4-ikén: «Tosca», színmű 5 felvonásban, írta Sardou Viktor. Csütörtökön az operette, pénteken a népszínmű, szombaton a magasabb dráma személyzete mutatkozott be. Magáról a darabról nem szólunk. A napilapok annak idején eleget írtak erről az érdekes, rendkívül izgató darabról, melynek csak két alakja domborodik ki drámailag, de ez a két szerep aztán igazi művészt követel. Az egyik a czímszerep, a másik a rendőrmíniszter Scarpia szerepe. Mind a két szerep méltó személyesítőre talált ma este Holcsy Ilona a czímszerepben fenséges alakítást mutatott nekünk. Már egyénisége is kiválóan alkalmas a magasabb drámai szerepekre, szép sugár természetének szabályos idomai, erős, szépen zengő hangja igazi hősnővé teszi. Az a mély, érczes hang a szerelem édes-lágy modulációitól kezdve, a szenvedélyek legmagasabb skáláin át is biztosan hullámzik a nélkül, hogy elvesz tené erejét, tiszta zengését. A lélektani motívumokat is híven tükrözte vissza játéka; szavalása biztos, természetes; mozdulatai antikszzerűen esztétikusak, plasztikusak. Gratulálunk az igazgatónak ezért a szerződtetésért! Méltó társa volt a darab másik főszereplője, Vatosy, a ki a rendőrmínisztert kitűnő alakításban mutatta be. Játéka a lélektani változatok legfinomabb árnyalataiban is helyesen átgondolt, művészi kivitelű volt. Ez az est igazi műélvezetben részesítette közönségünket.

Vasárnap, okt. 5-ikén a Tompa-ünnepély alkalmából díszelőadás volt, melyről e helyütt nem szólunk.

Hétfőn, okt. 6-ikán «A cigánybáró» ment. Strausz bájos zenéjű operettje még ma is telt házakat hoz. Először láttuk ez estén Fuhász Ilmát, ki Szaffit énekelte

igen jól és az a Piroksa gyönges a czímszetben (Zsupát

Kedv vigjáték az este mondha melyek bonyolult szereplő kivétel méltán ez pedig

Szelet nagyon hető, a színpadon nően a Fichtena mester Ferencz mértékben inkább A más publikum kell még A társu igér azo hanem gyönyör

Csüt bemutatban. Me egészen jégkerge színházla szintársu sokoldal bizonyítu kvalitást naiv volt s oly an lyen hos legkevésb Ilonának dolgozott riasztóan szándéka vet ébre Fodor O rutinirt s tak / etc is. A sze akarunk

Pént szökevény

A fet tott taná időző sz nagyobb szüksége nincs sz nak arr apellálva Ha olyan heti műs szerint s

* Gö nevezésch közúl Lu s Bobik J licis Gábó Miklós S Bogdány h-lelkész konyi h-l — Tanító F-Csebin

* Kir jarásbíró albíróvá

* Kinc a radács tanítót, és okl. óvón

igen jól. Hangja erős, csengő. Hangterjedelme nagy és az érzelmek kifejezésére felette alkalmas. *Lonyai Piroška* (Arzéna) kedves volt, mint mindig Hangjának gyöngességét az ügyes játék teljesen maszkírozta. *Boda* a címszerepben elég jó volt, bár nem minden tekintetben méltó partnere Juhász Ilmának *Szent János* (Zsupán) kissé túlzott. Az összjáték s a kar jó volt.

Kedden, okt. 7-ikén Hennequis és Duval kitűnő vígjátéka «A zsába» került színre, mint ujdonság. Ez az este — bár némelyek sikamlós hírért költötték — mondhatjuk, hogy igazán élvezetes volt a közönségre, melyet úgy maga a darab nyújtott ügyesen szerkesztett bonyodalmával és szellemes ötleteivel, mint maguk a szereplők összhangzó és kedves játékkal. E darabban kivétel nélkül mindenkit dicsérhetjük, ők maguk viszont méltán elvárhatták, hogy telt ház mellett játszszanak; ez pedig nem volt.

Szerdán, okt. 8-ikán ismét operette-et hallgatott a nagyon üres nézőtér. Pedig Zellernek el nem csépelhető, andalító zenéje s dallama «A bányamester»-t színpadunk egyik legkedvesebb operettjévé tessük. Különösen áll ez a mostani szereposztás mellett, a mikor Fichtenau grófkisasszony *Juhász Ilma*, Martin bányamester *Ferenczy József* s Roderik herceg *Boda Ferencz* kezében volt. Mind a hárman a legteljesebb mértékben megfeleltek a várakozásnak. *Lonyai Piroška* inkább csodás elevenségével járult hozzá a sikerhez. A második felvonás tercettje után a kis, de hálás publikum tetszénnyilvánítása a tetőpontját érte el. Ki kell még emelnünk *Szent János* pompás komikumát. A társulatnak ez az új ereje még igen sok jó órát ígér azoknak, a kik nem a tingli-tangli komikumért, hanem a szalon-humor egészséges alakításában való gyönyörködésért keresik fel a vígjáték-előadásokat.

Csütörtökön Sudermann dráma, az «Otthon» került bemutatásra, a drámai személyzet sikerült szereposztásában. Merjük hinni, hogy egy pár ilyen előadás után egészen felolvad a közönség az a ritkán tapasztalt jégkérge, a mely eddig még az eperjesi törzsköcs színházlátogatókat is visszatartotta kiválóan ígérkező szintársulatunk előadásaitól. Krémer Sándor igazgató sokoldalú művészeti képességének ezúttal is újabb bizonyítékát adta Schwartze ezredes erősen drámai kvalitást követelő alakításáért. Diszkrét, természetesen naív volt *Éltsy Emília*. Benne olyan tehetséges naivát s oly annyira kellemes színpadi erőt nyertünk, a milyen hosszú évek óta nem volt körünkben. Mellette a legkevésbé sem akarjuk kisebbiteni a hősnőnek, *Holcsey Ilonának* ezúttal is kifogástalan, művészi gonddal kidolgozott alakítását, Magda szerepében. Az első, visszariasztóan megrajzolt jelenete dacára, az író további szándékát is helyesen juttatta kifejezésre s rokonszenvet ébresztett s tartott fenn mindvégig Magda iránt. *Fodor Oszkár*, dr. Keller szerepében, a hivatásos és rutinirt színész képességeit árulta el. Helyesen alakítottak *Lera Róssa*, *B. Polgár Fáni*, *Bátosy*, sőt *Juhai* is. A szereptudás kisebb zökkenéseire most még nem akarunk kiterjeszkedni.

Pénteken zónaelőadás volt. Színre került «A kis székevény».

A fentiekből levonva, azt a komoly bírálatra alapított tanácsot adhatjuk olvasóinknak, hogy a körünkben időző szintársulatot nem érdemlően fogja kitüntetni nagyobb pártolásával. A társulat jó erőkből áll, a szükséges szerepkörök be vannak töltve s egyáltalán nincs szüksége Krémer Sándor mostani szintársulatának arra, hogy csupán a hazafias szempontokra apellálva hívjuk fel reá a minél nagyobb érdeklődést. Ha olyan gonddal és ambícióval adják a következő heti műsorokat is, mint eddig, akkor meggyőződésünk szerint széleskörű s állandó pártolásra fognak találni.

HIREK.

* **Gör. kath. egyházmegyei hírek.** *Lelkészi kinevezések.* A múlt hó 14-ikén felszentelt új áldozatok közül Lukács Mihály Bajorvágásra helyettes-lelkésznek s Bobik János Falusckára h.-lelkésznek, valamint Mihálics Gábor Horváthiba h.-lelkésznek s végre Mátyák Miklós S.-Petribe s.-lelkésznek lett kinevezve. Továbbá Bogdányi Tivadar szedliczkei h.-lelkész Sztarinára h.-lelkésznek, valamint Ladomérszky Tivadar barakonyi h.-lelkész Telepóczra h.-lelkésznek nevezettek ki. — *Tanítói kinevezés.* Göndör János királynépi k.-tanító F.-Csebinyére lett áthelyezve s illetőleg előléptetve.

* **Kinevezés.** Dr. *Geffert Elek* nagyszentmiklósi járásbíróági jegyző a komáromi kir. törvényszékhez albíróvá nevezetett ki.

* **Kinevezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter a *radácsi* állami elemi iskolához *Mlinarsik János* okl. tanítót, és a *péchyfalvi* áll. óvodához *Bogáthy Olga* okl. óvónőt nevezte ki.

* **Katonai áthelyezés.** *Rombauer Sándor*, a 9-ik honvéd-gyalogezred iglói zászlóaljánál beosztott m. kir. honvéd-főhadnagyot Eperjesre helyezték át.

* **Áthelyezés a kassa-oderbergi vasút vonalán.** Krempaszky Anna szepesolaszú személynézetárnoknő Poprádra, Havlasz Ottilia Szepesváraljáról Szepesolasziba, Meidlinger Anna Iglórol Rózsahegyre és Bertelmann Ilona személynézetárnoknőgyakornok Szepesváraljára helyeztetett át.

† **Gyászír.** Mély részvételt vettük és közöljük a következő gyászjelentést: «Dr. lipóczi Keczer Ákos kir. közjegyző és neje Amtmann Marianna; lipóczi Keczer Ida s férje dr. lászlófalvi Velics Antal; lipóczi Keczer Gyula kir. törvényszéki bíró és neje Landgraf Berta, valamint gyermekei; lipóczi Keczer Irén s férje tahvári Tahy Boldizsár; lipóczi Keczer Kornélia és férje krompachi Egerer Ferencz, és lipóczi Keczer Stefánia — úgy a maguk, mint számos rokonok nevében is — megtört szívvel jelentik forrón szeretett felejthetetlen jó atyjuk, nagyatyjuk, illetve apósuksnak: *lipóczi Keczer Gyula* földbirtokos úrnak élte 73-ik évében, hosszas szenvedés s a hallotti szentségek ajtatos felvétele után folyó hó 7-ikén reggeli 2 óraker bekövetkezett gyászos kimúltát. A megboldogult hült tetemei folyó hó 9-ikén d. u. 3 óraker fognak az Árok-utca 44-ik számú házból a róm. kath. egyház szertartásai szerint a kálváriai sírkertbe örök nyugalomra tetetni. Az engesztelő szentmise-áldozatok f. hó 10-ikén d. e. 9 óraker fognak a helybeli főtemplomban a Mindenhatónak bemutatattni Eperjesen, 1902 október 7-ikén. Béke lengjen drága porai felett!»

* **Október 6-ikát** — mint már jeleztük — a Kollégium ifjúsága gyásznapfélyel ülte meg. Az istenítiszteleten dr. *Szlávik Matyas* theol. dékán mondott megható imát a haza üdvéért. Az ünnepélyen pedig úgy *Belicsa András* theol. test. elnök, mint *Liszky Miklós* irod.-körü elnök beszédei nagy sikert arattak. A közönség soraiban ott voltak a 48-as honvédek, Beöthy Zsolt min. tanácsos, Bárdossy Jenő főispán és mások.

* **Hirdetmény.** Az eperjesi ügyvédi-kamara ezennel közhírré teszi, hogy dr. *Stefcsák Sándor* ügyvédet *Rózsahegy* székhellyel a kamara ügyvéd-névjegyzékébe bejegyezte, — *Mandics Ede* eperjesi ügyvédet pedig — saját kérelme folytán — a kamara ügyvéd-névjegyzékéből törölte.

* **Új iskolaépület.** A *kisszebeni* állami elemi iskola és kisedővoda céljaira 70,828 kor. 75 fillér költség-összeg erejéig új, díszes emeletes épület emelnek. A jövő tavasszal kezdetét veszi az építkezés. Az épületben hét tágas tanterem és két óvodai terem, igazgatói- és óvónői lakás, valamint az iskolaszolga lakása nyerne elhelyezést.

* **Pályázatok a bártfai városi jegyzői állásra.** A városi jegyzői állásra összesen nyolcz pályázat érkezett be. Pályázatok a következők: Arányi Dezső, Bretz Antal, Gajdár Kornél, Debrő Mihály, Fekete Elemér, Világi Elek, Fodorosy Jenő és Rosenberg Izidor. A közönség nagy érdeklődéssel néz a választások elébe.

* **Az aradi honvédszoborra** október 6-ikán az Eperjesi Joghallgatók Testülete nevében díszes ezüst-bauerkoszorút helyezett el *Nikodém János* testületi elnök. A koszorú az aradi 1848—1849-es ereklyeműzeumba kerül megőrzés végett.

* **«Az emberszeretet nevében!»** Ezzel a szóval, ezzel a jelmonddal indulnak útnak a *Sárosvármegyei Jótékony Nőegylet* igazgatóválasztmányának derék tagjai, utczáról-utczára, házról-házra, és lakásról-lakásra, hogy az egylet *Ersébet-árvaháza* javára a szokásos évi gyűjtést eszközöljék. Nemes és nagy a feladat, a mely előttük áll s jelentékeny az áldozat, a melyet hoznak! De ezt a nagy áldozatot egy olyan nemes célnak az érdekében hozzák, a mely bizonynyai elfeledtet velük minden fáradságot s a mely a legédesebb jutalommal jutalmazza meg az ő gyöngéd lelküket: a jöttéves tudatának égig emelő, nagy jutalmával! Megjutalmazza őket s a nagy feladat teljesítésében biztatólag hat reájok az a tudat, hogy mindenütt, a hol nemes szívű emberek laknak: szives előzékenységgel fogadják őket és nem lesz egyetlen olyan szív sem, a mely elismeréssel, nagyrabecsüléssel nem tekintene fáradozásaikra s a mely ne áldozná szivesen fillereit arra, hogy szegény, elpusztulásnak indult árva gyermekeket mentsünk meg a hazának s a társadalomnak, valamint, hogy könyveket töröljünk s megtépett szíveket gyógyítsunk meg és forraszsunk össze, — «az emberszeretet nevében!» Felhívjuk nemesszívű közönségünknek a figyelmét jöttéves hölgyeink ez önfeláldozó vállalkozására! Figyelmükbe ajánljuk azt, hogy az egylet *Ersébet-árvaházában* mostan 25 árva gyermeket ápolnak, nem kérdeve származásukat, nemzetiségüket, vallásukat, nem kérdeve semmit, csupán azt nézve, hogy ezek mindmegannyian elpusztulásnak indult emberi

lények, a kik éheznek, fáznak, a kiknek nincsen gondviselőjük, a kiknek a jótékonyág gyakorlása híján el kellene veszniök testben és lélekben egyaránt. Figyelmükbe ajánljuk közönségünknek azt, hogy az egylet éppen október 10-ikén tartott igazgatóválasztmányi gyűlése is újabban öt árvagyermek felvételét határozta el s ezek az újabban felvett szegény gyermekek valamennyien eperjesvárosiak. Különben hiszszük, hogy mind ez a felhívás teljesen felesleges! Ismerjük nemes szívű közönségünket és ismerjük azt az áldozatkészséget is, a melyet a *Sárosvármegyei Jótékony Nőegylet* szent törekvései iránt évenként tanúsítani szokott s a melyért már annyi megmentett szív hálás dobogása száll a magas ég felé! Csak önmagához lesz hí a mi nemesszívű közönségünk, ha az árvák érdekében őket felkereső emberbarátokat előzékenységgel és teltető áldozatkészséggel fogadják! «Adjatok! Adjatok, a mit Isten adott!»... — «az emberszeretet nevében!»

* **Táncvizsga.** Az Angolkisasszonyok eperjesi *Stefánia* nőnevelő-intézetében október 5-ikén volt a táncvizsga, a vidékről is nagy számban bejött szülők jelenlétében. Az eredmény rendkívül meglepte az érdeklődő szülőket, a mennyiben a növendékek úgyszólván az összes modern nemzeti táncokban szép jártasságot tanúsítottak. Legszébb volt a vizsga végén bemutatott tündértánc, a melyet tündéreknek öltöztetett nagyszámú bájos leánysereg lejtett.

* **A Sárosvármegyei Ált. Népevelőegyesület** október 7-ikén Eperjesen a vármegyeháza nagytermében évi rendes közgyűlést tartotta. A tagokon kívül jelen voltak: dr. Bárdossy Jenő főispán, Tahy József alispán, Matavovszky Béla kir. tanfelügyelő, dr. Horváth Ödön kir. tan., a koll. jogakadémia dékánja, Csengey Gusztáv kollégiumi igazgató, Hartsár Péter prépost-apát, a Sárosmegyei róm. kath. Tanítóegyesület elnöke, több helybeli tanár és igazgató *Beér Ferencz* elnök — miután a közgyűlés vendégeit s a nagy számban megjelent tagokat szívélyesen üdvözölte hazafias érzéstől áthatott tartalmas megnyitó-beszédben a tanítók szeretettől áthatott együttes munkálkodásának áldásos eredményét hangoztatta s foglalkozott a népevelők fizetésemelésével. Elnök indítványára a közgyűlés dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi minisztert és Halász Ferencz min. tanácsost táviratban üdvözölte *Tahy József* alispán a megyei közművelődési alaptól a magyar nyelv sikeres tanításáért Fúria Károly, Nyulász Margit, Timkó Gizella, Zaffán Tamás, Milly György, Petrigalla János, Szklenár Pál, Diószeghy Emma, Raab Júlia és Gózon Aladárné tanítóknak, tanítónőknek, illetőleg óvónőknek buzdító szavak kíséretében 50—50 korona jutalmat és elismerőlevelet adott át. *Meszlényi Zoltán* kir. s.-tanfelügyelő «A tanítók életbiztosításáról» értekezett. Ezen értekezés különböző nézeteltérésekre adott alkalmat. A közgyűlés az előadó által érintett javaslatok áttanulmányozását egy e célra megválasztandó bizottságra bízta *Malnevsky Istvánné* nagysárosi tanítónő az iskolai kirándulásokról felolvasást tartott *Slajchó Mihály* helyettes-főjegyző titkári jelentésében bemutatta az egyesület elmúlt évi működését, melyet a közgyűlés nagy élvezettel és örömmel hallgatott végig, s a fáradhatatlan, buzgó főjegyzőnek lelkiismeretes működéséért köszönetet szavazott, úgyszintén a pénzárosnak és a pénztárvizsgáló-bizottságnak. A közgyűlés egyik legérdekesebb része volt, midőn az egyesület vármegyénk kir. tanfelügyelőjét, Matavovszky Bélát, a ki lángoló lelkesedésével, a tanügyi terén való önzetlen működésével a tanításág szeretetét, bizalmát megnyerte: tiszteletbeli tagjává választotta. Matavovszky Béla kir. tanfelügyelő meghatva mondott köszönetet a közgyűlés ragaszkodásának e közvetlen megnyilatkozásáért. Ezek után *Beér Ferencz* a maga és a tisztikar nevében őszinte köszönetet mondott a beljők helyezett bizalomért s tisztársai nevében is lemondott. A közgyűlés — tekintve *Beér Ferencz*nek a tanügyi iránt való odaadó szeretetét s az egyesület körüli buzgó munkásságát — újra kezébe adta az elnöki zászlót s a volt tisztikarral együtt megválasztotta Végül *Bárdossy Jenő* főispán meleg érzéstől áthatott hangon adott kifejezést a fölötti örömeinek, hogy a közgyűlésen tanítja lehetett a népevelők hazafias, buzgó munkáságának. A gör. kath. képezde növendékeinek énekára a Himmuszt és a Szózatot énekelte. Ezek után a szépen sikerült tanulságos közgyűlés véget ért s utána közös-ebéd volt a Fekete-sas kistermében. M.

* **A Sárosvármegyei Jótékony Nőegylet** igazgatóválasztmányja október 10-ikén tartotta gyűlését az egylet *Ersébet-árvaházában*. A gyűlést, *Kubinyi Albertné* elnök akadályoztatása miatt, *Krayzell Aurélné* alelnök vezette. Alelnök a jelenlevők üdvözlése s a gyűlés megnyitása után dr. *Horváth Ödön* kir. tanácsos, titkárnak adta át a szót, a ki, a tagok élénk éljenek közben, hosszabb, lelkes beszédben üdvözölte *Kösch Árpád* egyleti pénztárost, az egyesületnek évek hosszú sora óta legkiválóbb, legérdemesebb munkását, az

utolsó közgyűlés óta elnyert legfelsőbb kiténtetés alkalmából. A pénztáros meghatott, meleg szavakkal mondott köszönetet az üdvözlésért. Ezután a gyűlés öszinte részvétét fejezte ki *Egerer Ferencz* igazgatóválasztmányi tag iránt, az őt legközelebb ért családi gyász alkalmából, valamint sajnálattal vett tudomást *Schlott Gyulánának* Eperjesről történt eltávozásáról s ennek következtében az egyesület kötelekéből bejelentett kilépéséről. A vármegyei alispán átiratából örömmel vett tudomást a választmány arról, hogy a m. kir. belügyminiszter, az egyleti alapszabályokon eszközölt csekély változtatásokat tudomásul vevén, az alapszabályokat 1902. július 16-ikán 68,434. szám alatt a bemutatási záradékkal ellátta. Helyesléssel tudomásul vette a gyűlés a vizsoki árváknak az egyleti árvaházba történt felvételét s *Semsey Adolf*né kérésére egy árva fiút, *Holénia Béla* kérésére pedig két árva gyermeket vett fel újabban az árvaházba. Végül kiosztották az igazgatóválasztmány tagjai között a gyűjtőkönyveket — számszerint tízet — azzal a kéréssel, hogy ők az évi gyűjtés körül legnehezebb, de egyszersmind legszébb s az egyesület fennállása érdekében legfontosabb kötelességüket teljesíteni szíveskedjenek.

* **Az Eperjesi Kuglizó-társaság** szept. 22—27-ig rendezte az *Oszwald Károly* pénztáros által a Kossuth-ünnep óta igen szépen földszített saját helyiségeiben a szokásos, ezévi királydobálást, mely alkalommal a királyi méltóság igen érdemes férfit és ügyes dobót: *Kovács Sándor* állatorvost érte, ki társai fölött őt dobásra 90 bábúval lett a győztes, s ki *Faltin Géza* g. szövetkezeti titkárral, mint legtöbb kilenczes-dobóval együtt a legügyesebb dobók közül való. Mellettük *Luchs R. Liska M., Barcs J., Schroepfer A., Gregor E., Oszwald Károly* és mások nyertek még díjakat. A kassai vendégek külön díjakat *Faltin G., Luchs R., Oszwald T.* és *Dahlström Gyula* nyerték el. Érdemes a följegyzésre, hogy hat nap alatt 3115 dobás történt. Az eredményt lelkes éljenzés kíséretében *Szabolcs Sándor* elnök és *Oszwald K.* pénztáros hirdette ki, kik fölülték a díszes kiállítás díjakat a nyerteseknek. A királydobálást, ugyancsak a társaság helyiségeiben, közvacsora fejezte be, mely alkalommal az elnök és a jegyző lelkes felköszöntőt mondtak az új királynak, *Lévay István* és *Szinyei István* díszelnökökre, a kör tagok egyetértésére és másokra. A közvacsorán *Farkas Sándor* zenekara gyönyörködte a vendégeket. A királyi méltóságot 1885 óta a következő társasági tagok érték el: *Sébes F., Kovalicsky K., Jamnicsky B., Lévay I., Klefner Gy., Farkas L., Lencs J., Húsz Armin, dr. Szilvák M., Molnár S., Szabolcs S., Luchs R., Hensch B., Egerer F., Gregor E. s Oszwald K.* két, egymásután következő évben, a kiknek nevei a királyi láncra vannak beekelve. A kedélyes közvacsora csak a késő éjjeli órákban ért véget. A társaság ezévi nyári idenye a leglátogatottabbak közé tartozik.

* **A Zempléni megyei Kazinczy-kör megalakulása.** A Zempléni megyei Kazinczy-kör Sátoraljaúj helyben szept. hó 28-ikán délután tartotta alakuló-közgyűlését. A vármegyei háza nagyterme zsúfolásig megtelt *Matolay Etele* alispán, az elkészítő-bizottság elnöke megnyitó-beszéde után megalakították a tisztikart. Előnként *Hadik Béla* gróf főispán, főtitkárrá *Ferenczy Elek* drt., pénztárossá *Kincsesy Péter* választották meg. Választottak ezenkívül igazgatóválasztmányt, továbbá magyar-irodalmi és történelmi, képzőművészeti, és műipari, zenészi és színészi szakválasztmányokat. Ez az új közművelődési egyesület ugyanazon nemes törekvések szolgáltatában fog állani a szomszéd Zempléni vármegyében, mint a milyen cél érdekében vármegyénkben a *Széchenyi-kör* már évtizedek óta kiváló sikerrel — s országos elismerés mellett — fáradozik. Szervezetének megállapításánál is különös figyelemmel voltak körünk kipróbált s helyes alapszabályaira. Az alapítás körül főérdemei vannak a megválasztott főtitkárnak, dr. *Ferenczy Elek*nek, a ki régebben az eperjesi koll. jogakadémián mint tanár működött. Sok sikert kívánunk Zempléni vármegye nagyráhatott közművelődési egyesületének, melynek megalakításánál az Eperjesi *Széchenyi-kör* lelkes üdvözlő iratát is felolvasták.

* **Tűz Tarczán.** Gr. *Szirmay György* tarczai majorságában október hó 3-ikán az esti órákban tűz ütött ki s a tágas istálló tetőzete, nagymennyiségű takarmánnyal együtt, elpusztult.

* **Kossuth-utca.** Lapunk már hírt adott arról, hogy képviselőtestületünk illetékes szakosztálya, szó többséggel azt az indítványt fogja tenni a közgyűlésnek, miszerint a *Flórián-utca* neveztesse el *Kossuth Lajos-utczának*. Lapunk hosszabb cikkben már kifejtette indokolt álláspontját ebben a kérdésben s egyáltalán nem tudjuk megérteni, hogy a szakosztály miért nem akarja a *Fő-utczát*, avagy ennek egy részét, illetve másodsorban a *Kassai-utat* *Kossuth Lajos* nevével

elnevezni. Nem akarjuk bővebben fejtegetni itt azt, hogy utczáink közül éppen a *Flórián-utca* az, a mely a rendelkezésünkre álló történelmi adatok szerint semmiféle összefüggésbe *Kossuth Lajos* eperjesi tartózkodásával nem hozható. Hacsak valami tüneményes szakosztályi bölcsesség nem fog az ellenkezőről meggyőzni, — erről pedig eddig szó sincsen, — már most azzal a hazafias kéréssel fordulunk a képviselőtestület legközelebbi közgyűlése elé, hogy a szakosztálynak érthetetlen, sőt az idegen ember előtt esetleg gyanús, indítványát vesse el s vagy a *Fő-utczát*, illetve annak valamely alkalmas részét, vagy a *Kassai-utat* nevezze el *Kossuth Lajos* szakosztályilag nem méltányolt, de azért változhatlanul dicső nevével.

* **Tűzek a vidéken.** *Alsóvárosszcon* *Lisivka János* felesége nagy tüzet rakott a kemenczében a tűz a kéményen kicsapott s lángba borította a házat és a termése is odaégett. A szegény ember kára 1985 korona. — *Gerlachon* *Bili János* felesége vigyázatlanságából szintén nagy baj keletkezhetett volna. Ő is nagy tüzet rakott s a kéményben levő sonkája, szalonnája is megégett; hogy a tűz tovább nem terjedt s a házat is el nem hamvasztotta, azt csak a hirtelen jött záporosónek lehet köszönni.

* **Szomorú vég.** *Minár Szaniszló* singléri születésű elzülött lakatos-segédet október 4-ikén a czemétei erdőben *Tokár* erdőőr félig megdermedt állapotban találta s ezt a csendőrségnek bejelentette. Onnan szerkesen hozták a kórházba, de késő volt, mert estig tudóvizényő folytán elhalt.

* **Veszedelemes betörő-tolvaj.** *Bili Mihály* lukói származású cigány, négy évi fegyházbüntetés elszenvéde után november 29-ikén fog szabadulni s nagy kedve van Eperjesre jönni; csak hogy az eperjesi rendőrség erre nem adott engedélyt, mert *Bili Mihály* régebben öörkre kitiltották Eperjesről.

* **Boszúálló siketnéma.** *Fricskén* lakik *Hudák Popovics Péter* siketnéma, ki 60 koronával adósa volt *Frenkel Hána* öreg zsidóasszonynak. Perre került a dolog s a pert el is vesztette. Ezen való méltó haragjában *Hudák Popovics* éjjel a zsidóasszony istállójába lopódzott, egy tehenét s ökörtinóját összevagdalta, úgy, hogy a két állatot le kellett vágni.

* **A városi tanács figyelmébe ajánlott multkori cikkünk** — mint örömmel látjuk — megszülte a kívánt hatást. A rendőrkapitányi hivatal ugyanis 5369/1902. számú rendeletével megiltotta azt, hogy a kálváriai híd mellett lévő személtelakodó-helyre ezentúl személtet kifüvazozzanak. Lerakó-helyül jelölték a város felső részén: a dögter mellett vízmosásos területet a *Tarczai* jobbpartján; a város alsó részén: a vasúti-tó mellett lévő vasúti anyagárkot. A pöczegődrök tartalmát csupán a *Tarczának* a vasúti szivattyú-ház alatt lévő gázlójánál szabad lerakni. A rendelet áthágóit a rendőrkapitány 40 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, illetve 2 napig terjedhető elzárással fogja büntetni.

* **Tanulmányi kirándulás Bártfára és Zboróra.** A helybeli Kollégium főgimnáziumának 46 tanulója, hat tanárjuk vezetése mellett, okt. 4-ikén Bártfára és a szomszédos Zboróra tett tanulmányi kirándulást, mely minden részletében kitűnően sikerült. Bártfára érkeve, megszemléltek a fa- és papírmachée-játékgyárat, a mely egyszerűsége mellett is tanulságos és érdekes; majd az ódon falakkal körülvett, középkori jelleggel bíró belvárost. A gimnázium megtekintése után a XVI-ik században épült városházára mentek, melynek *Rákóczi* vonatkozó emlékei, nemkülönben a fa *«Roland»*-szobor és nagybecsű okmányokat őrző levéltár, a ma már nagy részben kihalt tiszafából, velencei mintára készült menyezetevel együtt, magára vonta a kirándulók figyelmét. A városházzal szemben fekvő gót stílusú *szent-Egyed*-templom gyönyörű szárnyas oltáraival, szőszékével és renaissance-jellegű ülőpadjaival, melyek a hajdani építész és kézműipar előrehaladottságáról tanúskodnak, szintén érdekes látványul szolgált. Ebéd után kocsin Zboróra indult a társaság. A festői szépségű váromot időhiány miatt közelről meg nem tekinthették, de legálabb tavolról gyönyörködtek szépségeiben. A templom megszemlélése után a *Rákóczi-kastély*ba mentek, melynek szép és nagy kápolnája a *Rákócziak* hagyatékát képező berendezéssel díszesedik. A kastély parkjában állott ama száz hársfa, melyet I. *Rákóczi György* annyira kedvelt és a honnan leveleit is keltezte: *«Datum Zboroviae sub centum tillis»*. Ezeknek nagy része még most is meg van. Visszatérőben a pártatlan szépségű, vadregényes fenyvesek ölében fekvő *Bártfai-fürdőre* került a sor. Az izléses villák, gyönyörű sétányok, melyeket áldottemlékezett *Erzsébet királyné*nk annyira kedvelt, szintén mély hatást gyakoroltak a szemlélőkre. Vig hangulatban érkeztek vissza Bártfára, a hol a vezető tanárok buzdalmáért, valamint a bártfai tanári-kar szives fogadásáért forró köszönetet mondva, az esti vonattal hazatértek.

* **Gyűjtés az eperjesi Tanítók Házára.** *Gözon Aladár*né zborói óvónő, az óvodai zárünnepély alkalmából az eperjesi Tanítók Háza javára 16 koronát gyűjtött. — A bártfai állami elemi iskolától mulasztási büntetéspénzekből 99 korona 80 fillér folyt be említett célra.

* **A zborói áll. óvoda elhelyezése** A zborói állami óvoda állandó és megfelelő elhelyezése céljából a Bártfai Takarékpénztártól vásárolt épület átalakítási munkái a megejtett versenytárgyalás eredményéhez képest $\frac{1}{2}\%$ árengedéssel 3408 korona 87 fillér vállalati összegért *Paskovits János* és *Horovits Sámuel* zborói lakosok társvállalkozóknak adták át. Említett óvoda még ez évben foglalja el új, kényelmes helyiségét.

* **Filoxera elleni védekezés.** A védekezés terén az összes hegyaljai városok közt első helyen Tállya áll, a mennyiben már 1800 katasztr. hold területű új-jáépített és nagy részben termő állapotban lévő szőlőkkel bír, melyekből a folyó évben 10—12,000 hektoliter bor remélhető, és így azok, kik eddig messze vidékre jártak borszükségeit beszerzése végett vásárolni, önmaguk és a nagyközönség érdekében tesznek jó szolgálatot, ha felhasználják a kínálkozó alkalmat és itt a közelben szerzik be szükségleteiket, mely íz, zamat és tiszta kezelés tekintetében a legkényesebb igényeket képes kielégíteni; a mi pedig az árakat illeti, azok is eléggé mérsékeltek, mert nem magasabbak, mint sok ismeretlen származású összeházasított és szélében mért borok árai. A ki e tárgyban hozzánk fordul, szívesen állunk szolgálatára és reméljük, hogy állandó vevőnk fog maradni. *A tállyai filoxera elleni védekező egyesület.*

* **Az új pénz.** A hivatalos lap mai száma közli, hogy az *Osztrák-Magyar Bank* 1902. jan. 2-ikéről keltezett, 100 koronára szóló bankjegyeinek kibocsátását okt. 20-ikán kezdi meg. Egyidejűleg be fogja vonni az 1880. évi május 1-jéről keltezett a. é. 100 frtról szóló bankjegyeket. Ezzel egyidejűleg az *Osztrák-Magyar Bank* a következő hirdetményt teszi közzé: *Az Osztrák-Magyar Bank* 1902. jan. 2-ikéről keltezett, 100 koronára szóló bankjegyeinek kibocsátását bécsi és budapesti főintézeteinél, szintűgy összes fiókintézeteinél 1902. okt. 20-ikán fogja megkezdeni. A jelenleg forgalomban lévő, 1880. május 1-jéről keltezett ausztriai értékű 100 forintos bankjegyek behivatnak és bevonatnak. E tekintetben a magyar korona országainak kormánya és a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok kormánya, az *Oszták-Magyar Bank* főtanácsával egyetértőleg, a következőket állapították meg: 1. A jelenleg forgalomban lévő, 1880. évi május 1-jéről keltezett ausztriai értékű 100 forintos bankjegyeket az *Oszták-Magyar Bank* fő- és fiókintézetei fizeteskép és átváltás végett 1904. április 30-ikáig fogadják el. 2. 1904. május 1-jétől október 31-ikéig ezeket a bankjegyeket az *Oszták-Magyar Bank* budapesti és bécsi főintézetei ugyan még elfogadják fizeteskép és átváltás végett, a többi bankintézetek azonban már csak átváltás végett. 3. 1904. nov. 1-jétől kezdve a behívott, 1880. május 1-jéről keltezett ausztriai értékű 100 forintos bankjegyeket az *Oszták-Magyar Bank* többé fizeteskép nem fogadja el, úgy, hogy 1904. évi okt. 31-ikén e bankjegyek bevonásának utolsó határideje lejár. Ettől az időponttól kezdve e behívott bankjegyeket már csak az *Oszták-Magyar Bank* budapesti és bécsi főintézetei fogadják el átváltás végett. A fiókintézetek 1904. nov. 1-jétől kezdve ily bankjegyeket csakis külön kérelemre, az *Oszták-Magyar Bank* főtanácsának engedélye folytán térítenek meg. Ezen engedély kieszközlése végett a megtérítendő jegyek a fiókintézeteknél jegyzékekkel nyújtandók be. 1910. évi október 31-ike után az *Oszták-Magyar Bank* többé nem köteles (alapszabályok 89-ik cikke) a behívott, 1880. május 1-jéről keltezett ausztriai értékű 100 forintos bankjegyeket beváltani vagy fölcserélni.

* **Orvosi körökben** már rég ismert tény, hogy a *Ferencz József-késérüvíz* valamennyi hasonló vizet — tartós hashajtó-hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva — már kis adagban is tetemesen felülmulja *Kérjünk* határozottan *Ferencz József-késérüvizet*.

* **A katonák vacsora-pénze.** Az 1902-iki delegáció tudvalevőleg elhatározta, hogy a katonák vacsora-pénze fölemeltessék. Eddig ugyanis minden katona 4 fillér napi pótlékot kapott a hétnak azon öt napján, a midőn a főzélék-konzerv (vagy kávé) nem díjtalanul osztatik ki. A hadügyminiszter most rendeletet intézett a hadtestparancsnoksághoz, mely szerint a delegációknak a király által jóváhagyott határozata értelmében a katonák vacsora-pénze a jelzett napokon 4 fillérről 6 fillerre emelkedik. Az új rend 1903. január 1-jén lép életbe.

* **«Wiener Mode.»** A most következő október 15-iki, 2-ik füzetben a téli-öltözékek mellett társasági- és gyászöltözékekre találunk. Miután az őszidivat még

időszerű újra. A egy hos öltözék, egy igen újjak. a hímszese toilette állítható legújabb a szóral az igen előfizet postahivaban, Bec

* A miniszter kiadott kapcsol nyomat nek tek iparnak, mely az fogva a jelent kik a agakat nem bir megtem talan gy Tartoz szerű ta vel ellát tanoncz nánál sabb na pénztár

* M pemetef soha sin s mind — mié tessék

* E tűzött k akart ü tökélete Tökélet kához, oldalt gesztett hibát f A mikro volt be

* K országb semlege Khuner Kuncer elsörend

* E lepetés a függ kesztett Függ csak a Függ 30 év, t jelenni, nészebl lenségi munk napára tudniva A napte ber 1-j nek ki alatt va negyde

* A ez az es hamisít meg E ban, L angolur mar ös sága «ivory földről angol is ségből,

időszerű: a jelen füzetben is akadunk még szépre és újra. A társasági öltözékek közül különösen kitűnik egy hosszú, élénk színű, posztókőpenyeggel ellátott öltözék, melynek sötét-bármányból készült térdpaletot ja egy igen széles gallért tűntet fel. A gallér, a hosszú újjak, a zsebrészek, valamint az alsó paletot-sarkok hímzéssel vannak ellátva és daczára annak, hogy ezen toilette a körülményekhez képest eléggé olcsó áron állítható elő, még hozzá elegáns is. A füzet továbbá a legújabb férfi-divatot, modern kézimunkákat, valamint a szórakoztató részben több érdekes közleményt és az igen czélszerű és hasznos Tanácsadót tartalmazza. Előfizethető minden könyvkereskedésben, a legtöbb postahivatalnál, valamint a *Wiener Mode* kiadóhivatalában, Bécs, VI. Előfizetési ára negyedévre 3 kor. — 2:50 M.

*** A fényképészet — ipar.** A kereskedelemügyi miniszter f. é. júl 18-ikán 94,183/VIII. a. szám alatt kiadott rendelete értelmében a fényképészet és ezzel kapcsolatban a cinkográfia, fénynyomat, fényképi könyvnyomat és réztípusnyomat (heliogravura) nem művészetnek tekintendő, hanem képzéshez nem kötött műiparnak, még pedig a sokszorosító-ipar egyik válfajának, mely az ipartörvény határozatai alá tartozik. Ennélfogva a megjelölt ipart űzők tartoznak iparukat bejelenteni s iparigazolványt váltani, még pedig azok, kik a fényképészetet s az itt megjelölt egyéb ipari ágakat már eddig is gyakorolják, de iparigazolvánnyal nem bírnak, kötelesek bejelentésüket 3 hónap alatt megtenni, mert ellenkező esetben ellenük az iparjogtalan gyakorlása címén kihágási eljárás lesz indítandó. Tartoznak továbbá tanonczaik tekintetében szabályszerű tanoncszerződést kötni, segédeiket munkakönyvvel ellátni, őket az illetékes iparhatóságnál bejelenteni, tanonczaikat s segédeiket, a mennyiben ezek 2400 koronánál magasabb évi fizetést vagy 8 koronánál magasabb napibért nem élveznek, az illetékes betegsegélyző-pénztárba beírni.

*** Miről lehet megismerni az eredeti Réthy-féle pemetefűcsukorkát?** Arról, hogy az eredeti csukorka soha sincs bádogdobozban, hanem kék papirdobozban s minden doboz a készítő: Réthy Béla nevét viseli, — miért is világosan Réthy-féle pemetefűcsukorkát tessék kérni.

*** Ezer korona egy sajtóhibáért.** Elérhetetlen czélt tűzött ki maga elé egy glasgowi kiadóczég. Egy könyvet akart ugyanis a könyvpiacra hozni, a mely nyomdailag tökéletes legyen, vagyis teljesen mentes a sajtóhibáktól. Tökéletesen jártas korrektorkatszerződtettek a munkához, a kik órákon keresztül javították egy-egy oldalt. Akkor aztán a levonatokat nyilvánosan kifüggesztették s ezer korona volt ígérve annak, a ki egy hibát fölfelez, de senki sem talált egyetlen sajtóhibát. A mikor a könyv megjelent — mégis öt sajtóhiba volt benne.

*** Kunerol.** Az érdem, hogy Ausztria Magyarországon egy új ipart teremtettek és egyidejűleg egy semleges, egészséges és jóízű főzősír hiányán segítettek, Khuner Manó és Fia bécsi czéget illeti meg, kiknek *Kunerol* terméke garantált tiszta növényzsír, melyet elsőrendű szaktekintélyek megvizsgáltak és ajánlanak.

*** Egy remekmű — ingyen.** Paratlan fényes meglepetésben fogja részesíteni a *Független Magyarország*, a függetlenségi és 48-as pártnak ez a kitűnően szerkesztett közlönye, olvasóit karácsony alkalmából a *Független Magyarország* előfizetői — azok is, a kik csak egy hónapra fizetnek elő — ingyen kapják meg a *Független Magyarország Kossuth-naptárát*. Ez a mű 30 ív, tehát mintegy 500 oldal terjedelemben fog megjelenni, pompás kiállításban, gazdag tartalommal, szebbnél szebb képekkel. Közlemények lesznek benne a függetlenségi és 48-as párt számos tagjától, valamint irodalmunk jelesétől. A *Független Magyarország Kossuth-naptára* egy egész regényt, valamint igen sok hasznos tudnivalót fog tartalmazni. A mű bolti-ára 3 fit lesz. A naptárt megkapja mindenki, a ki legkésőbb december 1-jéig előfizet a *Független Magyarországra*, melynek kiadóhivatala Budapesten, IV., Váci-utca 81. sz. alatt van. Előfizetési ár egész évre 14 fit, félévre 7 fit, negyedévre 3 fit 50, egy óra 1 fit 20 kr.

*** Alkalmos felelet.** Egyik vidéki kaszinóban történt ez az eset. A városnak előkelő vendége volt, egy igazi hamisítatlan fiatal angol, ki egyik barátját látogatta itt meg Esténként csak úgy, mint a mi vidéki városainkban, Londonban is «fair» a kaszinóba menni. A mi angolunk is belátogatott barátjával a klubba, a hol már összegyűlve várta őket az egész környék fiatal-sága. A ki csak annyit tudott az angolhoz, hogy «ivory paper», az mind diskurzusba elegedett a messze földről jött vendéggel. Az egyik úr úglászik hiányos angol ismeretei miatt, vagy lehet, hogy csupa érzékenységből, sértve érezte magát a vendég valamely nyilat-

kozatótól. Három lépést tett hátra, zsebébe nyúlt és keztyűjét az angol arczába dobta. Az angol csodálkozva nézett körül és kérdezte, hogy mit jelentsen ez? Végre is, az ausztráliai négerek az orrukat dörzsölik össze üdvözlésül, lehetséges, hogy ez is olyas valami. Csakhamar felvilágosították azonban, hogy ez annyi, mintha pofonítotték volna. A körülállók izgatottan várták, mi fog most történni... Az angol vendég a legnagyobb hidegvérrel leült, szépen lehúzta az egyik cipőjét és teljes erejével a megtámadója fejéhez vágta.

*** A trafikosok munkaszünete.** A hivatalos lapban szeptember 30-ikán Lukács László pénzügyminiszternek egy olyan rendelete jelent meg, a melylyel a trafikosoknak egy régi és, tegyük hozzá, egy nagyon jogos óhajta teljesült. A miniszter ugyanis megengedte, hogy a trafikosok október 1-jétől kezdve vasárnap és Szent-István napján déli 12 órakor bezárhassák az üzletüket; továbbá: hogy a trafikosok a magok hitvallása szerinti ünnepeiken, mint a milyen a karácsony, pünkösd stb., vagy a zsidóknál az újév és a hosszúnapi, egész nap csukva tarthassák üzlethelyiségüket. Kötelezve erre a munkaszünetre tehát a trafikosok nincsenek. Ha akarják, nyitva tarthatnak vasárnap délután is, sátoros-ünnepnapokon is. De — úgy hiszszük — a trafikosok, a kik olyan régen vágnak az után, hogy a hétnék legalább egy délutánját eltölthessék nyugalomban, szórakozás közepette, családi körben: szívesen fognak élni a miniszteri engedelemmel és nem akadnak olyanok, a kik odáig mennek a konkurencziában, hogy vasárnap délután is nyitva tartsanak. A maga szivar- és dohányzükségletét minden ember fedezheti vasárnap délig is. — A miniszter rendelete így szól:

A magy. kir. pénzügyminiszter 1902 évi 42,732. sz. rendelete, a dohányárúsok üzleti helyiségeinek nyitvatartása és a dohánygyártmányok eladása tárgyában.

A dohányárúsok üzleti helyiségeinek nyitvatartását szabályozó és a dohánygyártmányok eladására vonatkozó szabályok 25-ik §-ában foglalt, valamint a tárgyban időközönként kiadott összes rendelkezések hatályon kívül helyezésével — az 1891. évi XIII. t.-czikk 5-ik §-ában nyert felhatalmazás alapján — következőket rendelem:

A dohányárús köteles árúhelyiségét általában reggel 7 órától, a fő- és székvárosban esti 9 óráig, városokban esti 8 óráig, egyéb helyeken esti 7 óráig nyitva tartani s ezen idő alatt úgy a hozzá anyagbeszerzés végett utalt árúsokat, valamint a náluk megjelenő fogyasztó közönséget a kívánt anyaggal pontosan, gyorsan és készségesen kielégíteni.

Vasárnap és Szent-István napján a kizárólagos dohányárúsok reggeli 9 órától déli 12 óráig, a nem kizárólagos dohányárúsok pedig addig kötelesek üzlethelyiségeiket nyitva tartani s az eladást ott közvetíteni, a meddig föüzletük nyitvatartására — az ipari munkának vasárnap és Szent-István napi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII-ik törvényczikk 3-ik §-a alapján — engedélyvel bírnak.

- Megengedem továbbá, hogy:
1. A katolikus vallást követő dohányárúsok húsvét, pünkösd, karácsony első napján és Úrnapiján;
 2. az ág. hitv. ev., az ev. ref. és az unitárius vallást követő dohányárúsok húsvét, pünkösd, karácsony első napján, nagypénteken és áldozásünnepnapján;

3. az izraelita vallást követő dohányárúsok Roshasonoh (újév) két napján és a Jom-Kipur (engesztelő) napján;

4. a görög kel. román és szerb egyházak vallását követő dohányárúsok a húsvét, karácsony és pünkösd első napján üzlethelyiségeiket teljesen zárva tarthassák.

Jelen rendeletem 1902. évi október hó 1-jén lép életbe. Budapest, 1902. szeptember 22-ikén. **Lukács s. k.**

Új vasúti menetrend.

Érvényes 1902. október hó 1-jétől.

Orló—Eperjes—Budapest:

Orló ind.	Csak hfo és pént.	9:10 de	12:45 du	7:45 e
Héthárs	4:00 r	9:56 „	1:26 „	8:35 „
Kisszeben	4:23 „	10:19 „	1:46 „	8:59 „
Eperjes megálló	4:56 „	10:52 „	2:15 „	9:33 „
Eperjes érk.	5:00 „	10:57 „	2:20 „	9:38 „
Eperjes ind.				
Abos érk.	5:33 „	11:38 „	2:59 „	8:00 „
Abos ind.	6:47 „	11:43 „	3:03 „	8:07 „
Kassa érk.	7:15 „	12:10 du	3:25 „	8:35 „
Kassa ind.	7:55 de	12:45 „	3:55 „	9:00 „
Budapest érk.	1:30 du	8:50 e	9:55 e	6:35 r

Budapest—Eperjes—Orló:

Budapest ind.	7:15 r	7:35 r	2:35 du	8:10 e	9:40 e
Kassa érk.	12:44 du	3:30 du	8:28 e	4:47 r	7:25 r
Kassa ind.	12:54 „	4:05 „	8:50 „	5:30 „	8:05 „
Abos érk.	1:16 „	4:32 „	9:16 „	5:56 „	8:31 „
Abos ind.	1:18 „	4:34 „	9:26 „	5:58 „	8:46 „
Eperjes érk.	1:45 „	5:04 „	9:55 „	6:28 „	9:25 „
Eperjes ind.	1:50 „	5:15 „		6:40 de	
Eperjes megálló	1:55 „	5:21 „		6:46 „	
Kisszeben	2:23 „	5:54 „		7:19 „	
Héthárs	2:44 „	6:18 e		7:43 „	
Orló érk.	3:25 „	7:05 „		8:30 „	

Eperjes—Bártfa:

Eperjes ind.	8:20 de	5:30 du
Bártfa érk.	10:26 „	7:36 e

Bártfa—Eperjes:

Bártfa ind.	5:30 r	11:35 de	6:31 e*
Eperjes érk.	7:31 „	1:35 du	8:36 „

* A 6:31 esti vonat csak a bártfai nagyvasárk alkalmával közlekedik.

Szepesség felé indul a vonat:

Eperjes megálló ind.	4:56 r*	10:52 de		
Eperjes ind.	5:04 „	11:07 „	3:50 du	7:20 e
Abos érk.	5:33 „	11:38 „	4:30 „	8:00 „
Abos ind.	5:42 „	1:30 du	4:47 „	9:22 „

Eperjes vá. os megállóhelyén a regg. 5:04 p. kor induló vonatoh csak hfo és pénteken van regg. 4:56 p. kor csatlakozás.

Szepesség felől érkezik a vonat:

Abos érk.	6:42 de	11:18 de	3:18 du	8:07 e	10:48 e
Abos ind.	8:45 „	1:18 du	4:34 „	9:26 „	10:57 „
Eperjes érk.	9:25 „	1:45 „	5:04 „	9:55 „	11:35 „

Felelős szerkesztő: **Dr. Mikler Károly.**
Kiadótulajdonos: **Kósch Árpád.**

Esemény a magyar irodalomban! NAGY KÉPES VILÁGTÖRTÉNET

Szerkeszti a legkiválóbb magyar írók közreműködésével: **MARZALI HENRIK**

AZ EGYETEMES TÖRTÉNELEM KLASSZIKUS KÖNYVE, A LEGGAZDAGABB TÖRTÉNELMI KÉPTÁR.

Tizenkét kötetben.
Eddigél nyolcz kötet jelent meg.
Négyhavonként jön egy-egy kötet.
Bővebbet a prospektus, melyet mindenki ingyen kap.
A teljes mű ára 192 korona.

A Nagy Képes Világtörténet azért eseménye a magyar irodalomnak, mert az első teljes, tökéletes, minden igényeknek megfelelő világtörténelem.
A Nagy Képes Világtörténet megjelenésével minden más világtörténeti mű elavult és értéktelenné vált.
A Nagy Képes Világtörténet az élet bibliája és nélkülözhetetlen mindenkinél, a ki művelt ember akar lenni.
A Nagy Képes Világtörténet az a mű, melyből az egyén, a család, a társadalom hazaszeretetet és összetartást tanul.
A Nagy Képes Világtörténet fejleszt a műizlést, táplálja a tudást, nemesíti a lelket.
A Nagy Képes Világtörténet briliáns stílusával és pompás illusztrációival nemcsak tanít, hanem oktatva gyönyörködtet is és a legnagyobb szellemi élvezetet nyújtja.

Ezennel megrendelem a Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaságtól Budapesten a **Nagy Képes Világtörténet** című művet 12 kötetben 192 koronáért, tudomásul vévén, hogy eddigél nyolcz kötet jelent meg s a további kötetek négy havonként jelennek meg. Kötelezem magam a társaság pénztárába Budapesten a szállítástól kezdve 3 koronát havonként mindaddig befizetni, míg a mű teljes vételára teljesítve nincsen. Az esetleg elmaradó részletek költségeimre postai megbízás útján szedhetők; he és ennek be nem váltása esetén a mű teljes hátralékos vételára esedékesse válik. A mű további kötetei a megjelenés képest és fizetési arányában szállítandók.
Kelt:
Név:
Allás:

NYILT-TÉR.

Védjegy

Vesebajoknál,
a hólyag bántalmainál
és köszvényénél,
az emésztési és lélegzési
szervek hurutainál,
a Lithion-forrás
Salvator

künnö sikerrel használtatik. E forrás kiváló tulajdonságai
Húgyhajtó hatásu.
Vasmentes. Kellemes ízű.
Könnyen emészthető.
Első rangu gyógyviz és diaetikus ital. Számos orvosi tekintélyek által különösen oly egéneknek ajánlva. a kik ülő életmódjuk folytán **aranyeres bántalmakban, hasi pozsga, máj- és veseizgatási tünetekben** vagy **húgy-savas vesehomok és vesekövek** képződésében szenvednek.
Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerházakban
A Salvator-forrás igazgatósága Eperjesen.

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölési alkalmaztatik köszvényénél, csúznál és meghúléseknél.
Intés. Silányabb utazatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerházban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerésznél Budapest.**
Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

684—1902. vh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirt kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a löcsei kir. törvényszéknek 1902. évi 3818 és a szepesváraljai járásbírósg Sp. 122/3. sz. végzése folytán Förster Ede ügyvéd által képviselt Szepesolasi-krompachi Takarékpénztár felperes részére **Petko Gusztó és társai** alperesek ellen 200 és 300 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 700 kor. nára becsült ingóságokra az eperjesi kir. bíróság V. II. 250/2. sz. végzésével a további eljárás elrendelgetvén, annak az alap- és felülfoglatatók követelése erejéig is — a mennyiben azok törvényes kielégítési jogot nyertek volna — Hrabkón, végreh. szendvő Petko Gusztó lakásán leendő megtartása határidejéül **1902. évi október hó 22-ik napjának d. u. 1 órája** kitézetik, a mikor a bíróság lefoglalt 2 tehén és 1 pár ökör s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.
Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulirt kiküldött írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasztják.

Eperjesen, 1902. évi október hó 5-ik napján.

Spányi Kálmán,
kir. bírósági végrehajtó.

Geschmackvolle, elegante und leicht ausführbare Toiletten.

WIENER MODE

mit der Unterhaltungsbeilage „Im Boudoir“.
Jährlich 24 reich illustrierte Hefte mit 48 farbigen Modebildern, über 2800 Abbildungen, 24 Unterhaltungsbeilagen und 24 Schnittmusterbogen.

Vierteljährig: K. 3.— = Mk. 2.50.

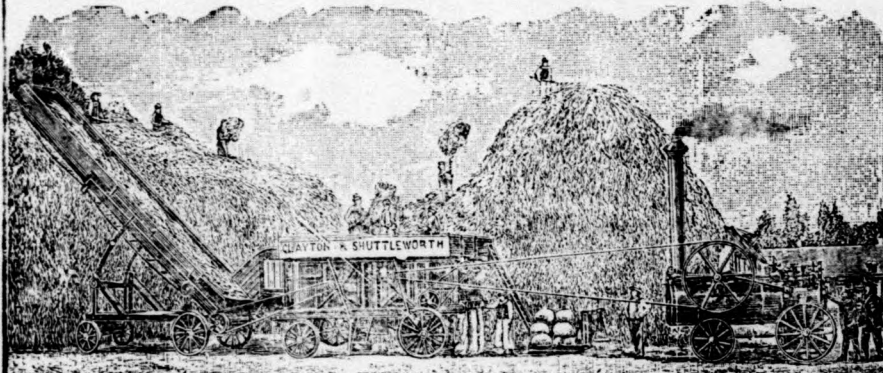
Gratisbeilagen:

„Wiener Kinder-Mode“
mit dem Beiblatt
„Für die Kinderstube“
Schnitte nach Mass.

Als Begünstigung von besonderem Werthe liefert die „Wiener Mode“ ihren Abonnentinnen Schnitte nach Mass für ihren eigenen Bedarf und den ihrer Familienangehörigen in beliebiger Anzahl lediglich gegen Ersatz der Spesen von 30 h = 30 Pf. unter Garantie für tadelloses Passen. Die Anfertigung jedes Toilettestückes wird dadurch jeder Dame leicht gemacht.
Abonnements nehmen alle Buchhandlungen und der Verlag der „Wiener Mode“, Wien, VI/2, unter Beifügung des Abonnementsbetrages entgegen.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

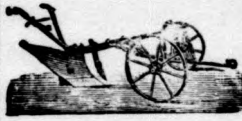

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek
továbbá járgány-cséplőgépek, lóheres-céplők, tisztító-rosták, konkolyozó, kaszáló- és aratógépek, szénagyártók, boronák

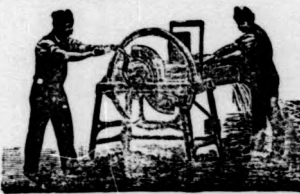

„Columbia-Drill“
legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytelmes acél-ékek.

2- és 3-vasú ékek és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kint natra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép gyára.

Hirdetések
jutányos
áron
vétetnek fel
lapunk
kiadóhiva-
talában.

Alapított 1869.

KÖSCH ÁRPÁD

Korszerűen s dúsan felszerelt * Legválasztékosabban berendezett

KÖNYVNYOMDÁJA || PAPIRRAKTÁRA

EPERJESEN.

Árjegyzékek, számlák, czéggártyák, körlevelek, üzleti jelentések, intőlevelek, czímkék, vonalozott üzleti könyvek; levelezőlapok, csomagoló- s levélpapírok és borítékok czégnomással. ooo

Díszművek, könyvek, hetilapok, folyóiratok elegáns és pontos előállítás, köz- és magánhivatalok, takarékpénztárak nyomtatványainak szép és gyors kiállítása.
Különlegesség könyvnyomdai színyomásban!

Egyházi, tanügyi, közigazgatási és más hivatalos nyomtatványok raktára. Oklevelek, isk. értesítők, bizonyítványok s kimutatások nyomtatása. Névjegyek. Bevásárlási árúkönyvek rovatolva.

Pénzintézeteknek: Alapszabályok, értékpapírok, mérlegszámlák, üzleti könyvek (szines vonalzással is). Ügyvédek részére: Mindennemű kérvények és keresetek, meghatalmazások, kötvények s szerződések, óvások, ügyvédi könyvek stb.

Eljegyzési és esketési kártyák, meghívók izléses kivitelben, falragaszok, műsorok, étlapok, tánczrendek, színlapok s egyesületek részére szükségelt nyomtatványok díszes előállítás. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesíték.

Bármely hirlapra előfizetések közvetítése.

Motorhajtóerő-berendezés. Tömöntöde.

Költségvetések — készitendő nyomtatványokról — postafordultával.

41. szám.
764. szám.
A
Alul
álló s
szüksé
és pedig
I. csop.
215
400
50
60
20
30
II. csop
600 kg
600 kg
600 kg
200 kg
1000
500
300
50
2000
50,000
10
IV
8 db.
50 m.
60 m.
200 m.
Ezen
hez kép
október
ben ese
tandók
A ma
ronás bé
csoport
tandók
számok
teendő
zel ellát
delelőtt
tartand
tűzött h
mivel e
feltétlen
A bá
papírok
mítva
Az
anyagok
II-ik és
megfele
felemlít
alulirt
alatt bá
nak ma
Végi
főbánya
ajánlat
árakra
azoknak
tésére
is, hogy
szükség
vagy le
Soó
(Utányon

Kunero

A főzés és sütéshez olcsó és kiadós.

garantált tiszta növényzsíradék, teljesen pótolja a vaját és zsírt (sokáig eláll és nem avasodik), amiért is nélkülözhetetlen gazdaságos háztartásoknál, szállodák, vendéglők, sülők, csukrássok, intézetek stb. részére. Könnyen emészthető. Általában de különösen gyomor és emésztőrendszer részére orvosi szaktudósok által melegen ajánlva. A nagyméltóságú magy. kir. belügyminiszterium által engedélyezett élelmi és éleveseti orvosi vizsgálati intézetnek állandó ellenőrzése alatt, 5 kilogrammos elegysúlyú próba-postadobákat bérmentve küldünk minden magyar postaközpontba 7 koronáért, utánvéttel. Nagyobb mennyiség átvételénél kedvezményes árak. Ismertetést és a vonatkozó orvosi bizonyítványokat kívánatra díjmentesen küldjük. Megrendelések és tudakozások új eladási helyek felállítására iránt a magyarországi központi főraktárhoz intézendők: Honig Ign. és társa, Budapest, V., Nagykorona utca 19.

764. szám.

Árlejtési hirdetmény.

Alulírott m. kir. főbányahivatal kezelete alatt álló sáfőző-üzem 1903-ik évi termény- és anyag-szükséglet fedezése céljából árlejtés hirdettetik, és pedig:

I. csoport: Gabonaneműek és takarmányfélék:

215 q. búzát, 1 hl.-ként 75 kg. súlyban,	
400 q. rozsot, 1 " 71 " "	
50 q. zabot, 1 " 43 " "	
60 q. lószénát,	
20 q. alomszalmát,	
30 q. zsúpszalmát.	

II. csoport: Kenő- és géptisztító-anyagok:

600 kg. repceolajra (kétszer finomított),
600 kg. dynamogépolajra (kétszer finomított),
600 kg. 1 kg.-os darabokba vágott fagygyúra,
200 kg. géptisztító kenderkócra.

III. csoport: Fűrészárúk:

1000 db. fenyődeszka 4 m. hosszú, 30 cm. széles, 3 cm. vastag,	
500 " fenyő-félpadló 4 m. hosszú, 30 cm. széles, 4 cm. vastag,	
300 " fenyőpadló 4 m. hosszú, 30 cm. széles, 5 cm. vastag,	
50 " bükkpadló 4 m. hosszú, 30 cm. széles, 5 cm. vastag,	
2000 " fenyőlécz 4 m. hosszú, 6 cm. széles, 3 cm. vastag,	
50.000 " fenyőszindely 48 cm. hosszú, 8 cm. széles, 1 cm. vastag,	
5 m. ³ tölgypadló 4 m. hosszú, 20-35 cm. széles, 10 cm. vastag,	
10 m. ³ tölgypadló 3-50 hosszú, 20-35 cm. széles, 10 cm. vastag.	

IV. csoport: Különféle anyagok:

8 db. 1-60 m. széles, 2 m. hosszú (ökör-) nyersbőr,	
50 m. ³ kemény épület-terméskő,	
60 m. ³ homok,	
200 m. ³ törött mészkő-kavics (útkavicsoláshoz)	

Ezen termények és anyagok a beálló szükség-hez képest 1903. évi január, április, július és október hó elején esedékes negyedévi részletekben esetleg felszólítás után azonnal beszállítandók lesznek.

A magyar nyelven szerkesztett zárt és 1 koronás bélyeggel ellátott írásbeli ajánlatok, melyek csoportonként elkülönítve, külön-külön benyújtandók és melyekben az ajánlott egységárak számok- és betűkkel tisztán és olvashatóan ki- teendőek, az ajánlott összegnek 10% bánatpénz- zel ellátva, f. évi november hó 18-ik napján délelőtt 9 óráig nevezett főbányahivatalnál meg- tartandó zárt ajánlati versenytárgyalásra a ki- tűzött határidőig annál is inkább benyújtandók, mivel elkészen beérkezett vagy utóajánlatok feltétlenül visszautasítatni fognak.

A bánatpénz készpénzben vagy állami érték- papirokban — a napi árfolyam 90%-ával szá- mítva — csatolandó.

Az ajánlattevő ajánlatában a szállítandó anyagok származási helyét megnevezni és a II-ik és IV-ik csoportbeli anyagokból pedig megfelelő mintákat bemutatni tartozik; továbbá feleltem, hogy a szállítási feltételeket — melyek alulírott kir. főbányahivatalnál a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők — ismeri és azok- nak magát feltétlenül aláveti.

Végül fentartja magának alulírott m. kir. főbányahivatal azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül — tekintet nélkül az ajánlott árakra — szabadon választhasson és a szállítást azoknak ítéleshess oda, kiket a szállítás teljesí- tésére legmegbízhatóbbnak tart, valamint arra is, hogy a kiűntetett mennyiségeket a valódi szükséghez képest 1/3-ad részszel felemlheti vagy leszállíthatja.

Sóóvart, 1902. évi szeptember hó 24-ikén.

(Utányonmás nem díjaztatik.) M. kir. főbányahivatal.

Az Árok-utca 37-ik számú házban

az 5 utcái-szobából, egy erkélyes előszobából és minden megkívántató mellékhelyiségből álló

második-emeleti lakás

— a villanyvilágítási berendezéssel vagy a nélkül — 1903. évi február hó 1-jén (esetleg előbb is)

kiadó.

Bővebb felvilágosítást nyújt a háztulajdonos, vagy a jelenlegi lakó.

Előfizetési felhívás.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy kiadásomban még ez év folyamán fog megjelenni a

SÁROSVÁRMEGYEI KALAUZ

és ennek kiegészítő-részeként EPERJES, KISSZEBEN és BARTFA szab. kir. városok

— czimtára. —

A Sárosvármegyei Kalauz tartalmazni fogja a vármegyére vonatkozó közigazgatási ada- tokat, továbbá az Eperjes, Bartfa és Kis- szeben sz. kir. városokban elhelyezett hiva- talok és azok tisztviselőinek, valamint e városok orvosainak, ügyvédeknek, kereske- dőinek és iparosainak név- s lakjegyzékét, foglalkozások szerint csoportosítva.

A vármegyei községekre vonatkozólag pe- dig közölni fogja e Kalauz a község magyar és tót elnevezését, postai, távirati, szolgabírói, járásbírói, anyakönyvezetési, telekkönyvi, adó- ügyi, csendőrségi és pénzügyi hovatartozóságát; a községek lelkészeit, iskoláit, tanulóit, körjegy- zőit, bírúit; a községi lakosok és házak számát; továbbá a községek nagyobb földbirtokosait, bérlőit, kereskedőit és kocsmárosait, valamint az egyes községek nevezetesebb műemlékeit.

A Kalauz függelékét hirdetések fogják képezni.

A Sárosvármegyei Kalauz előfizetési ára 2 korona.

A Kalauzba felveendő hirdetések árai a következők: Egész oldal 16 kor. Féloldal 10 kor. Negyedoldal 5 kor.

A Sárosvármegyei Kalauz a vármegye min- den lakosa számára fölülte hasznos, sőt nélkülözhetetlen kézikönyv leendő; hogy azonban lehe- tővé tétessék nekem, ezen nem csekély áldozat- tokkal és nagy munkával járó Kalauz nyoma- tandó példányainak számát legalább megköze- lítőleg meghatározni, nagyon kérem a n.-érd. közönséget, az ezen Kalauzra való előfizetését már most levelezőlap útján nálam bejelenteni.

A Sárosvármegyei Kalauz kiadóhivatala:

KÖSCH ÁRPÁD
könyvnyomtató-intézete Eperjesen.

Hirdetmény.

A «tállyai filloxa elleni védekező egye- sület» ideai függő-termése — melyből 110—120 hektoliter bormust nyérése remélhető — f. év október hó 12-ikén délután 3 órakor a Tállyai Népbank helyiségében az egyesület választmánya által megtartandó önkéntes ár- verésen el fog adatni.

Vevő részére kádakat, szüretelő-edényeket és borsajtót az egyesület ad és a leszüretelés a szőlőben lévő borházában fog történni.

Bővebb felvilágosítással az egyesület vezető- sége szolgálhat.

A választmány.

Az Árok-utca 37-ik számú ház- nak második-emeleti lakosztályában egy jókarban levő

Zongora azonnal eladó.

Csak
Globus
tisztító-
kivonattal
tisztítsunk

A anyéremmel kitüntetve:
Világkiállítás, Páris, 1900.
és arany-érem, Bécs, 1902.
Mindenütt kapható.
Dobozok 10, 16 és 30 fillérért.

Köhögés és rekedtség ellen nincs jobb a RÉTHY-féle

pemetefűczukorkánál;

de vásárlásánál vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz ára 60 fillér.

• Csak RÉTHY-félét fogadjunk el! •

Nemzeti irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főműveit

MAGYAR FRANKLIN-Társulat kiadása REMEKIRÓK

Tartalmazza:

- *Arany János Kisfaludy Károly
- *Arany László Kisfaludy Sándor
- Balassa Bálint Kölcsey Ferenc
- *Bajza József Kossuth Lajos
- Bersenyi Dániel Madách Imre
- Csiky Gergely Mikes Kelemen
- Csokonai V. M. Pázmán Péter
- *Czuczor Gergely Petőfi Sándor
- Deák Ferencz Reviczky Gyula
- Eötvös József br. Széchenyi I. gr
- Fazekas Mihály *Szigligeti Ede
- *Garay János Teleki László gr.
- Gyöngyössi I. Tompa Mihály
- Gvadányi József *Vajda János
- Kármán József *Vörösmarty M.
- Katona József Zrínyi Miklós
- Kazinczy Ferencz műveit
- *Kemény Zsigmond

Népies lyra Népballadák
Kurtuczkiöltészet

* A csillaggal jelzett remekírók kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerzői jogi biztosította úgy, hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen írók művei más versenygyűjteményben meg nem jelenhetnek

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetes felőle a legbecsebbet, mit a magyar szellem teremtett és hivatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerincze legyen.

A Franklin-féle Magyar Remekírók kiállítása méltó a nemzeti mű jelentőségéhez. Kötése pályanyertes, művészi, erős angol vászonkötés; a papírja famentes, soha meg nem sárguló; betűi külön e célra készültek.

A Franklin-féle Magyar Remekírók öt kötetes sorozatokban jelenik meg: minden félévben egy-egy öt kötetből álló sorozat.

A Franklin-féle Magyar Remekírók előfizetőinek külön kedvezmény-képen a tavasszal megjelent új magyar Shakspeare-kiadás 100 koronára került. Legkiválóbb költőink remek fordításai-ban közli Shakspeare remekéit e kiadás, névszerint: Arany János, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Léva József, Arany László, Rákosi Jenő, Győry Vilmos áttüzetésében. Ez az egyetlen teljes magyar Shakspeare, és értékes kiegészítései a Magyar Remekírók gyűjteményének. Megrendelhető a Magyar Remekírók-kal egyidejűleg.

A Franklin-féle Magyar Remekírók 55 kötetnyi teljes gyűjtemény ára 220 korona, mely összeg havi részletekben törleszhető; a hat kötetes teljes Shakspeare kedvezményára 20 korona a Remekírók előfizetőinek, ha a két mű együttesen rendeltek meg.

Sajtó alá rendezik és az illető író életét és munkáinak jellemzését felőlelő bevezetéssel ellátják: Alexander Bernát, Angyal Dávid, Badics Ferencz, Bánóczy József, Beöthy Zsolt, Berzeviczy Albert, Bayer József, Endrődi Sándor, Erdősi Béla, Erdélyi Pál, Ferenczy Zoltán, Gyulai Pál, Heinrich Gusztáv, Koroda Pál, Kossuth Ferencz, Kozma Andor, Léva József, Négycs László, Rákosi Jenő, Riedl Frigyes, Széchy Károly, Széll Kálmán, Váczy János, Vadnay Károly, Veinovich Géza, Zoltvány Irén.

E fényes névsor biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a Magyar Remekírók megbízható szöveget adja a fölvet munkáknak, s hogy minden elterajz önálló becsi munka lesz.

A Franklin-Társulat által kiadott Magyar Remekírók

II. sorozata

épp most jelent meg, és a következő köteteket tartalmazza:

Arany János munkái. II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Riedl Frigyes. — Kossuth Lajos munkái. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Kossuth Ferencz. — Reviczky Gyula összes költeményei. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Koroda Pál. — Szigligeti Ede színművei I. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Bayer József. — Vörösmarty Mihály munkái II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál.

Még a télen megjelent I. sorozat pedig az alábbi öt kötetet adja:

Arany J. munkái I. Sajtó alá rendezte Riedl F. Vörösmarty munkái I. Sajtó alá rendezte Gyulai P. Tompa M. munkái I. Sajtó alá rendezte Léva J. Garay J. munkái. Sajtó alá rendezte Ferenczy Z. Csiky G. színművei. Sajtó alá rendezte Vadnay K.

Megrendeléseket elfogad minden könyvkereskedés, valamint a Franklin-Társulat Budapesten.

Legjobb hírnevű s legnagyobb gyára

a bécsi kósermészárosok termelő-szövetkezetének

kolbász és füstölthús-árúk

számára.

Főraktár Bécs, II, Praterstrasse 52.

Ajánlja a n. é. közönségnek, valamint Bécs és a vidék elárúsítóinak kitűnő minőségű és bármily fajtájú kolbász, szalámi, marha-mar, nyelv stb. gyártmányait

saját vágású

I-a hizott ökörhúsból.

Mindig friss árú legnagyobb választékban.

■ Naponta postai és vasúti szétküldés. ■

Árlapok ingyen és bérmentve. Telefon 4109. és 13,051. sz.

Oszt. postatakp. számla 802,454. Magy. postatakp. számla 7984. sz.

GRÁCZI

Loden, egy világhírű különlegesség hozatott forgalomba az alanti czég által. Ez hamisítatlan, tiszta, valódi gyapjából készül, miáltal — tartósságánál fogva — elpusztíthatatlan, s úgy nők, mint urak részére a legelegánsabb, praktikus öltözékek készíthetők.

„Hochlautsch“ védőjeggyel nők részére, több mint 40 finom színben, 140 cm. széles, méterenkint csak K. 3.16

„Styria“ védőjeggyel urak részére, minden praktikus színben, 140 cm. széles, méterenkint csak K. 7.50.

Minták ingyen és bérmentve. 20 koronát tevő megrendelésnél bérmentes küldés

Erstes Grazer Kaufhaus, GRAZ.

Epilepsia.

A ki eskóiban, gövesös és más ideges bántalomban szenved, kérjen erről füzetet; ilyet bárkinek ingyen és bérmentve küldünk.

Schwanen-Apotheke Frankfurt a/M.

Újabb haladás!

Kérje mindenütt csakis az új Eisenstädter-féle Vaslovag.

EGLASINE padlófénymázt.

Gyári jegy: „vaslovag“ törvényesen védve.

Gyorsan szárad! Kiadós!

Mosható! Tükörfényű!

Tartós! Szagtalan!

EGLASINE padlófénymáz utólag nem ragad, így tehát sem por, sem piszok a padlóba nem hatolhat be.

Az EGLASINE a használatban a legolcsóbb beeresztő-szer. Takarékos használat mellett = 1 kgr. elegendő 12 m²-méter területre.

Kapható mindenütt!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat

legjobb, valódi francia

szivarkapapír és szivarkahüvely.

Gyári raktár:

Zahler Mór nál Eperjesen.

ELSŐ KÉZBŐL LEGJOBBAN VÁSÁROL.

Magyarország legnagyobb hangszergyára réz-, fa-, fűvő- és vonós-hangszerekben.

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, a cs. és kir. közös- és a m. kir. honvédsereg szállítója

Budapest, II., Lánchíd-utca 5. szám.

Legnagyobb választék az összes hangszerekben.

Hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvalók, klarinétok, trombiták, czimballmok.

Általam konstruált TÁROGATÓK 30 frttól feljebb

iskola és zongorakiséret ingyen.

HARMONIKÁK legjobb, elpusztíthatatlan hangokkal. Különlegesség: acélhangú hangverseny-harmonikák, saját minták.

Teljes zenekarfelszerelések a legújnyosabb árban, előnyös feltételek mellett.

KÉPES ÁRJEGYZÉKEK

és pedig külön-külön a) hangszerekről, b) harmoniumokról, c) harmonikákról

— ingyen és bérmentve. —

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló puha-padlók számára.

Szagtalan „Gloria“-viasz, új beeresztésre olcsó és czélszerű.

Keil-féle viasz-paszta, parqueteknek.

Keil-féle fehér Glasur, mosdóasztaloknak, 45 krajczár.

Keil-féle arany-fénymáz képeretekhez 20 krajczár.

Keil-féle szalmakalap-lakka minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Gallotsik J. Vilmos czégnél Eperjesen.